

Projekt

z dnia 10 czerwca 2026 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY TURAWA**

z dnia ..... 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026r. poz. 662) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026r. poz. 639) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026 – 2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Turawa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Turawa

Iwona Duda

Załącznik do uchwały nr .....
Rady Gminy Turawa
z dnia ..... 2026 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
PODSTAWA PRAWNA	4
OGÓLNA CHARAKTERYSTYNA GMINY TURAWA	5
DEMOGRAFIA	9
SYSTEM EDUKACJI	11
OCHRONA ZDROWIA	13
PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ	16
ORGANIZACJE SPOŁECZNE.....	17
KULTURA, SPORT I EDUKACJA	19
RYNEK PRACY.....	20
ZASOBY PRZYRODNICZE I TURYSTYCZNE	23
POMOC SPOŁECZNA	26
USŁUGI OPIEKUŃCZE.....	29
WSPARCIE RODZINY I DZIECKA.....	32
ZJAWISKO UZALEŻNIENIA I PRZEMOCY DOMOWEJ.....	35
PROBLEMY SPOŁECZNE W GMINIE TURAWA	39
ANALIZA SWOT.....	48
PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ.....	51
WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO GMINY TURAWA 2026–2030	54
TURAWA PO 2030 ROKU	54
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	55
CELE STRATEGICZNE	56
CELE OPERACYJNE	60
SPÓJNOŚĆ Z LOKALNYMI, REGIONALNYMI, KRAJOWYMI I EUROPEJSKIMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	61
KIERUNKI DZIAŁAŃ W RAMACH POLITYKI SPOŁECZNEJ	63
SYSTEM ZARZĄDZANIA, MONITORINGU I EWALUACJI.....	69
SPIS MAP, SCHEMATÓW, TABEL, WYKRESÓW	70

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026–2030 to całościowy dokument planistyczny, którego zadaniem jest rozpoznanie, analiza oraz wskazanie kierunków działań ukierunkowanych na skuteczne przeciwdziałanie i ograniczanie zjawisk takich jak wykluczenie społeczne, ubóstwo, bezrobocie, przemoc domowa, trudności zdrowotne, uzależnienia czy inne czynniki zagrażające spójności społecznej. Powstał on w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców gminy oraz na uwarunkowania demograficzne, gospodarcze i społeczne, a także w zgodzie z obowiązującymi regulacjami prawnymi na szczeblu lokalnym i krajowym.

Opracowanie Strategii poprzedziła diagnoza obecnej sytuacji społecznej, przygotowana w oparciu o dane statystyczne, analizę dokumentów strategicznych oraz przeprowadzone badania społeczne wśród mieszkańców gminy. Uwzględniono przy tym doświadczenia z dotychczasowej polityki społecznej oraz sprawdzone rozwiązania stosowane w innych samorządach.

Strategia ma charakter praktyczny – określa precyzyjne cele, kierunki działań i spodziewane rezultaty, jakie gmina planuje osiągnąć w ciągu sześciu lat. Jej głównym zadaniem jest poprawa jakości życia mieszkańców, aktywizacja społeczna oraz integracja osób i rodzin zagrożonych marginalizacją. Realizacja dokumentu ma ponadto przyczynić się do zwiększenia skuteczności lokalnej polityki społecznej oraz do budowania większej solidarności we wspólnocie lokalnej.

Dokument ten stanowi podstawę planowania działań samorządu w obszarze polityki społecznej, aplikowania o środki zewnętrzne (m.in. z funduszy unijnych i krajowych), a także monitorowania i oceny skuteczności podejmowanych działań. Strategia pozostaje dokumentem otwartym, możliwym do uzupełniania i modyfikowania wraz ze zmieniającymi się potrzebami mieszkańców i warunkami zewnętrznymi.

Strategia została podzielona na dwie główne części:

- 1. Część diagnostyczna** – przedstawiające kluczowe informacje o gminie, jej mieszkańcach, systemie edukacji, bezpieczeństwa, zasobach przyrodniczych i turystycznych, instytucjach kultury oraz rynku pracy. Niniejsza część zawiera również analizę funkcjonowania pomocy społecznej oraz diagnozę najważniejszych problemów, opartą na przeprowadzonych badaniach społecznych.
- 2. Część strategiczna** – zawiera takie elementy jak: analizę SWOT, cele strategiczne i operacyjne, prognozę zmian w zakresie objętym Strategią, spójność z dokumentami wyższego rzędu, kierunki zmian (działania) oraz system zarządzania, monitoringi i ewaluacji.

PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214), a jej struktura odpowiada logice procesu strategicznego i jednocześnie wypełnia zalecenia art. 16 b pkt 2 wspomnianej ustawy w zakresie zawartości dokumentu, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej,
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz ram finansowych i wskaźników działań.

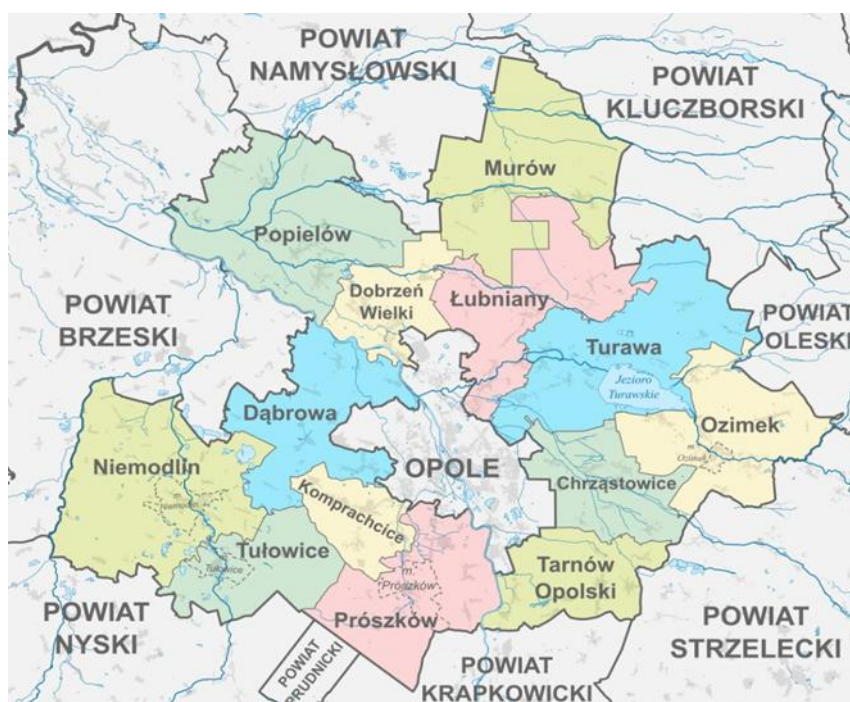
Do aktów prawnych regulujących treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Turawa na lata 2026-2030 można zaliczyć ponadto:

- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawę z dnia 13 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawę z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawę z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,

- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawę z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYNA GMINY TURAWA

Gmina Turawa to gmina wiejska, położona w środkowo-wschodniej części województwa opolskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Opola i stanowi część Powiatu Opolskiego. Zajmuje 171 km² powierzchni, liczy 11 wsi, które łącznie zamieszkuje ok. 9,5 tys. mieszkańców. Siedzibą gminy jest Turawa.

Mapa 1 Położenie gminy Turawa w powiecie opolskim

Źródło: <https://www.google.com/>

W skład gminy wchodzi 11 sołectw: Bierdzany, Kadłub Turawski, Kotórz Mały, Kotórz Wielki, Ligota Turawska, Osowiec, Turawa, Węgry, Zakrzów Turawski oraz Zawada z Osiedlem Zawada.

Obszar gminy Turawa należy do dorzecza Odry i odznacza się dobrze rozwiniętą siecią wód powierzchniowych. Głównym ciekim odwadniającym jest Mała Panew, prawobrzeżny dopływ Odry. W latach trzydziestych XX wieku tereny leśne regionu turawskiego wzbogacono o wybudowane zbiorniki wodne. W dolnym brzegu Małej Panwi wybudowano zapórę o wysokości 13 m i sztuczny zbiornik wodny o pojemności 108 mln m³. W ten oto sposób powstało Jezioro Duże. Do jego budowy użyto miejscowe surowce tj. ił i żwir.

Powstałe w ten sposób wyrobiska utworzyły kolejne zbiorniki: Jezioro Średnie, Jezioro Małe i Jezioro Srebrne. Wody zajmują przeszło 12% powierzchni gminy, a Turawa i jej okoliczne wsie stały się rejonem turystyczno-wypoczynkowym.

Ponad połowę powierzchni gminy zajmują lasy należące do Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich. Jezioro Duże wchodzi w skład ostoi przyrody NATURA 2000. Ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk, akwen ten obfituje w interesujące zbiorowiska roślinne, a także w chronione oraz rzadkie gatunki roślin i zwierząt.

Fotografia 1 Kraina Jezior Turawskich
Źródło: <https://www.google.com/>

Gmina Turawa jest członkiem Stowarzyszenia Kraina Dinozaurów oraz Aglomeracji Opolskiej. Graniczy z gminami: Chrzastowice, Lasowice Wielkie, Łubniany, Opole, Ozimek i Zębówice.

Jednostkami organizacyjnymi gminy są:

1. Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół (GZEAS),
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS),
3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Turawie,
4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Osowcu (z oddziałem przedszkolnym),
5. Publiczna Szkoła Podstawowa w Zawadzie,
6. Publiczna Szkoła Podstawowa w Ligocie Turawskiej (z oddziałem przedszkolnym
7. w Zakrzowie Turawskim),

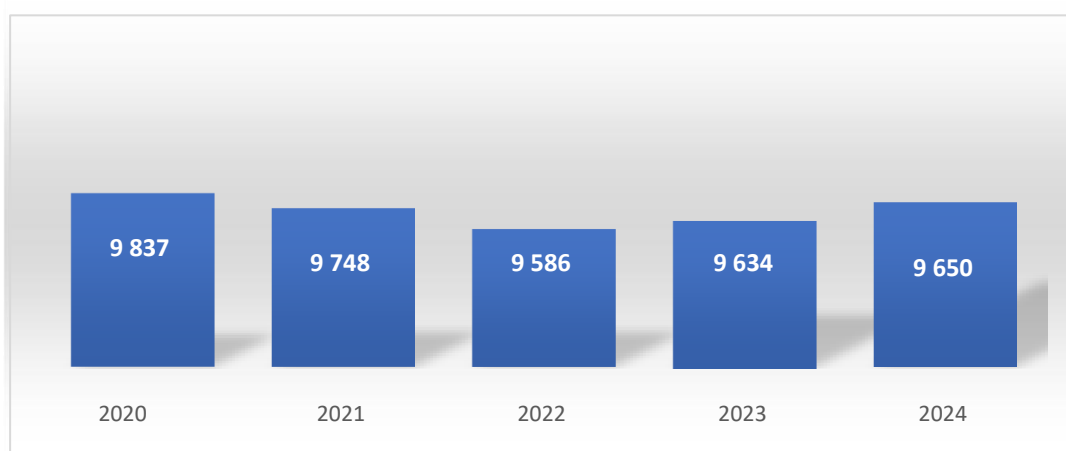
8. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bierdzanach,
9. Publiczne Przedszkole w Turawie,
10. Publiczne Przedszkole w Kotorzu Małym,
11. Publiczne Przedszkole w Węgrach,
12. Publiczne Przedszkole w Zawadzie.
13. Gminna Biblioteka Publiczna w Turawie.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

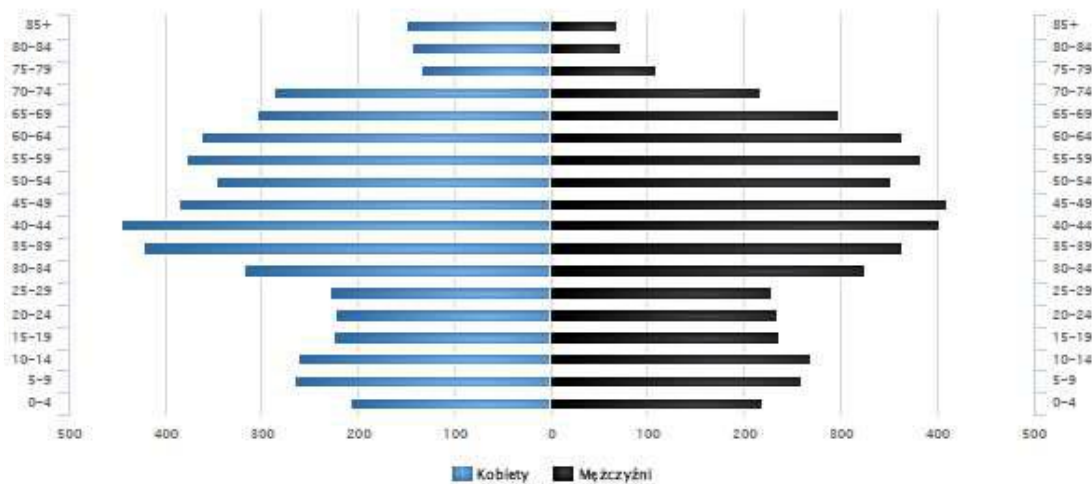
DEMOGRAFIA

Gminę Turawa w 2024 roku zamieszkiwało łącznie 9650 osób, z czego około 52% stanowiły kobiety. W analizowanym okresie sytuacja demograficzna gminy wykazywała względną stabilność, choć w latach 2020–2024 obserwowano niewielkie wahania liczby mieszkańców. Największy spadek odnotowano pomiędzy 2020 a 2022 rokiem, kiedy liczba ludności zmniejszyła się o 251 osób. W kolejnych latach sytuacja uległa stabilizacji, a w 2024 roku zanotowano nieznaczny wzrost liczby mieszkańców względem roku poprzedniego – o 16 osób.

Wykres 1 Liczba mieszkańców Gminy Turawa w latach 2020-2024

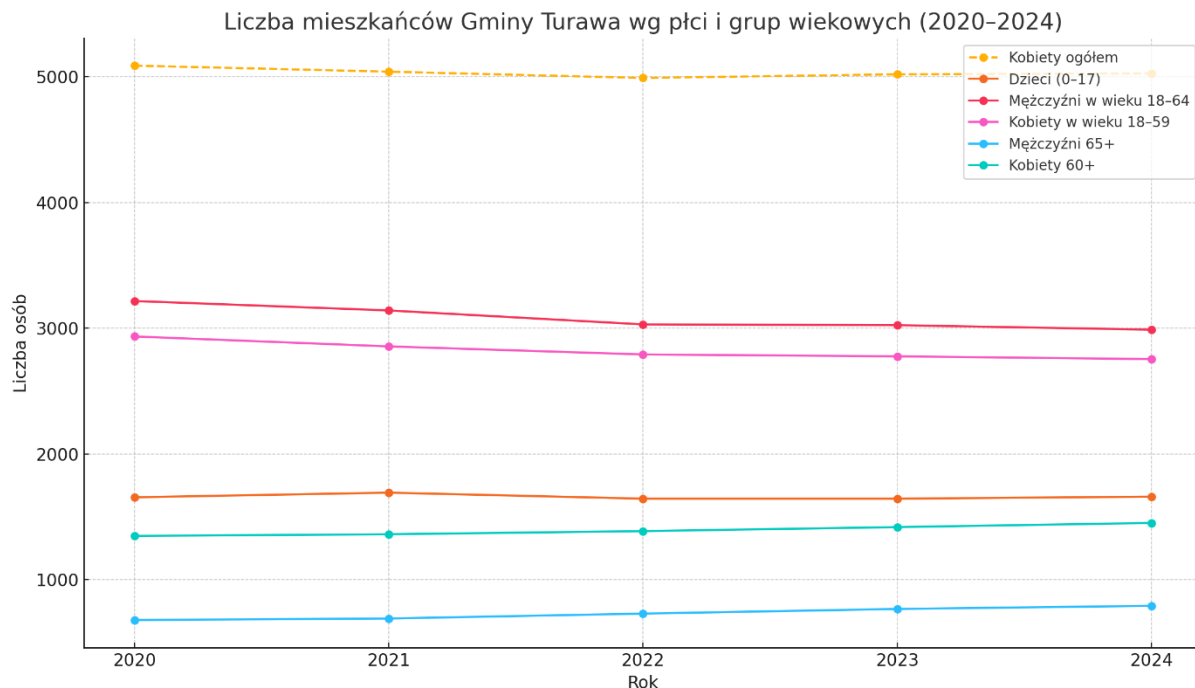
W latach 2020-2024 liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń, co wpływało na utrzymywanie się ujemnego przyrostu naturalnego. Jednocześnie obserwowany jest systematyczny spadek liczby urodzeń – z 85 w 2020 roku do 63 w 2024 roku. Mimo stopniowego zmniejszania się liczby zgonów, bilans naturalny pozostaje niekorzystny i w 2024 roku wyniósł -27 osób.

Piramida wieku mieszkańców Gminy Turawa. 2023 r. Dane GUS

Wykres 2 Piramida wieku mieszkańców Gminy Turawa w 2023r. na podstawie danych GUS

Proces depopulacji w Gminie Turawa jest częściowo ograniczany przez dodatnie saldo migracji. W 2023 roku gmina zyskała 86 nowych mieszkańców dzięki napływowi osób z zewnątrz, co potwierdza jej atrakcyjność jako miejsca do zamieszkania. Mimo to dodatni bilans migracyjny nie jest obecnie wystarczający do całkowitego odwrócenia ogólnego trendu spadkowego liczby ludności.

Wykres 3 Liczba mieszkańców Gminy Turawa z podziałem na płeć i grup wiekowych w latach 2020-2024

Zmiany demograficzne jakie zachodzą w ostatnich latach na terenie gminy Turawa wymagają podjęcia odpowiednich działań społecznych. Dodatni bilans migracji może być sygnałem, że gmina staje się atrakcyjna – jako miejsce do życia: bliskość większego miasta Opoła, walory przyrodnicze (np. jeziora, lasy) w Turawie. Osiedlanie się ludzi młodych z dziećmi stwarza szanse rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Nowi mieszkańcy często wnoszą nowe umiejętności, potrzeby i aktywność społeczną – co może wzmocnić życie społeczne, stowarzyszenia, inicjatywy lokalne. Przybywanie nowych mieszkańców stwarza zapotrzebowanie na nowe mieszkania, osiedla, co może napędzać rozwój budownictwa. To z kolei może prowadzić do poprawy infrastruktury (drogi, sieci wodno-kanalizacyjne, transport, sklepy) — inwestycje w tym obszarze mogą podnieść atrakcyjność gminy. W gminach z dodatnim saldem migracji łatwiej planować i uzasadniać inwestycje – bo dane pokazują zapotrzebowanie. Więcej mieszkańców generuje większe wpływy z podatków lokalnych (np. podatku od nieruchomości, podatku mieszkańców) – co daje gminie większe możliwości inwestycyjne.

Jednakże jak pokazują dane statystyczne wzrasta również wskaźnik osób starszych na terenie gminy, co również będzie sygnałem dla polityki społecznej w zakresie oferowania szerszych form wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami. Rozwój polityki społecznej gminy Turawa powinien zatem dążyć do zaspokajania potrzeb wszystkich mieszkańców gminy, zarówno tych w dostępie do edukacji, rekreacji i kultura, jak również w dostępie do podstawowej opieki zdrowotnej i geriatrycznej.

SYSTEM EDUKACJI

System edukacji w Gminie Turawa to, że obszar stanowiący jeden z kluczowych priorytetów samorządu. Potwierdza to zarówno rozwój infrastruktury oświatowej, jak i systematyczny wzrost nakładów finansowych, które w 2024 roku stanowiły ponad połowę wszystkich wydatków budżetowych gminy.

Na terenie Gminy Turawa funkcjonuje rozbudowany system edukacji, wychowania i opieki nad dziećmi, realizowany przez liczne placówki oświatowe i opiekuńcze, obejmujące m.in.:

1. Publiczną Szkołę Podstawową w Turawie,
2. Publiczną Szkołę Podstawową im. Jana Pawła II w Osowcu (z oddziałem
3. przedszkolnym),

4. Publiczną Szkołę Podstawową w Zawadzie,
5. Publiczną Szkołę Podstawową w Ligocie Turawskiej (z oddziałem przedszkolnym
6. w Zakrzowie Turawskim),
7. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bierdzanach,
8. Publiczne Przedszkole w Turawie,
9. Publiczne Przedszkole w Kotorzu Małym,
10. Publiczne Przedszkole w Węgrach,
11. Publiczne Przedszkole w Zawadzie.

W 2024 r. na terenie Gminy Turawa funkcjonowały dwie placówki niepubliczne – Społeczna Szkoła Podstawowa w Węgrach (dla klas I – VIII) oraz Społeczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Kadłubie Turawskim (dla klas I – III). Społeczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Kadłubie Turawskim została zlikwidowana z dniem 31 sierpnia 2024 r., a dzieci uczęszczające do tej placówki kontynuują naukę w pozostałych placówkach na terenie Gminy. Konsekwencją zamknięcia jednostki w Kadłubie Turawskim było również otwarcie dodatkowego oddziału przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Ligocie Turawskiej.

W 2024 r. w placówkach oświatowych na terenie gminy Turawa edukacja była prowadzona w 53 oddziałach, w których przebywało łącznie 880 dzieci. Stan zatrudnienia nauczycieli wynosił 147 nauczycieli dydaktycznych oraz 57 innych osób, w tym pracowników administracji i obsługi.

W dniu roku 2024 został w gminie Turawa otwarty pierwszy Gminny Żłobek „Promyczki” w Kotorzu Małym. Jednostka funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Nadzór nad żłobkiem sprawuje Wójt Gminy Turawa. Placówka zatrudnia 8 opiekunek dziecięcych, pielęgniarkę, 3 osoby w kuchni (2,5 etatu), woźną (1/2 etatu sprzątanie) i konserwatora (1/4 etatu). W 2024 r. do żłobka uczęszczało 59 dzieci, w tym 3 spoza gminy.

Na co dzień w żłobku odbywają się zajęcia edukacyjno-opiekuńcze wg sporządzonego rocznego planu pracy, który uwzględnia potrzeby i możliwości rozwojowe dzieci w trzech grupach wiekowych. W placówce odbywają się także systematycznie zajęcia wprowadzające elementy języka angielskiego, zajęcia muzyczno-rytmiczne, zajęcia z elementami ćwiczeń logopedycznych, zajęcia sensoplastyczne oraz dogoterapia. Na zajęcia zapraszani są również

goście z zewnątrz: lokalni strażacy, policjanci i inni. Żłobek współpracuje z Gminną Biblioteką w Turawie, z sołectwem Kotorz Mały i innymi placówkami. We wszystkich szkołach, przedszkolach i oddziałach przedszkolnych gmina Turawa zapewnia wyżywienie. Gmina zapewnia również dowóz uczniów do szkół podstawowych w Turawie, Osowcu, Zawadzie, Bierdzanach i Ligocie Turawskiej. Organizuje również dowóz dla uczniów z niepełnosprawnościami do placówek w m.in. Opolu, Ozimku i Kup. Zapewnia również opiekę w trakcie dowozu. Rodzice dowożący dzieci niepełnosprawne własnym transportem otrzymują zwrot kosztów dowozu. W placówkach realizowane są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami, dydaktyczno- wyrównawcze, kompensacyjne, logopedyczne i inne. Gmina systematycznie, w ramach możliwości, modernizuje bazę dydaktyczną, doposażają ją w odpowiedni sprzęt oraz dokonuje bieżących remontów i modernizacji bazy dydaktycznej.

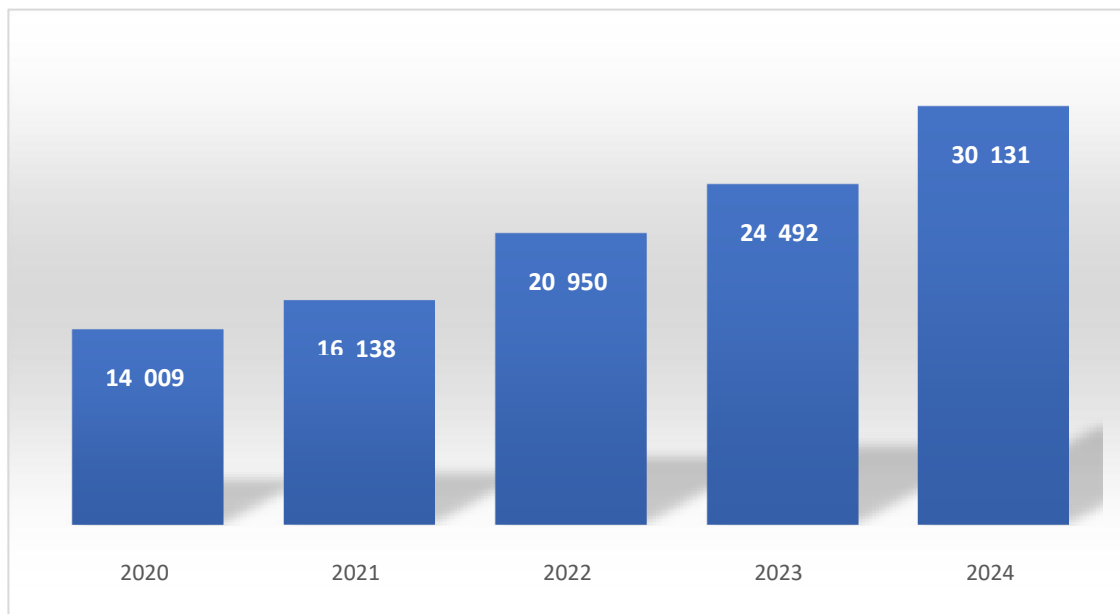
Placówki edukacyjne biorą czynny udział w realizacji różnych przedsięwzięć edukacyjno-wychowawczych, kształtując tym samym i rozwijając zainteresowania uczniów. Dodatkowo pozyskują także środki zewnętrzne na realizację różnych przedsięwzięć edukacyjnych oraz modernizację bazy dydaktycznej. W placówkach oświatowych prowadzone są także dodatkowe zajęcia pozalekcyjne, które wspierają wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży z terenu gminy.

OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Turawa podstawową pomoc medyczną świadczą następujące podmioty: „Kard-Med” Praktyka Lekarza Rodzinnego -przychodnia w Turawie i Ozimku, a także Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Turawie, ul. Opolska 39c, 46-045 Turawa oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Osowcu, ul. Oleska 4, 46-023 Osowiec. Na terenie gminy dostępne są dwie apteki, w Turawie i w miejscowości Osowiec, a także jeden punkt apteczny Kadłubie Turawskim. Specjalistyczną pomoc medyczną mieszkańcy gminy mogą uzyskać w Szpitalu św. Rocha w Ozimku oraz w SP Zespole Szpitali Reumatologiczno-Pulmonologicznych w Kup.

Liczba udzielanych porad lekarskich na terenie gminy w ostatnich latach systematycznie rośnie. Po okresie pandemii i ograniczonego dostępu do podstawowej opieki medycznej zauważalny jest wzrost udzielanych porad. W 2020 r. podczas lockdownu odnotowano 14 009 udzielonych porad lekarskich, z kolei w 2024 r. – 30 131 porad. Systematyczny wzrost liczby porad może wynikać również z procesów demograficznych, gdzie wzrasta liczba

mieszkańców gminy, a tym samym osób w wieku poprodukcyjnym, która stanowi najliczniejszą grupę beneficjentów ośrodków zdrowia.

Wykres 4 Liczba udzielonych porad lekarskich na terenie Gminy w latach 2020-2024, na podstawie danych z GUS BDL

Zgodnie z artykułem 41 ust. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi działania w zakresie profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii są realizowane na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Uchwałą Rady Gminy Turawa nr XLVII/346/2022 z dnia 19 grudnia 2022 r. przyjęto Program dla Gminy Turawa na lata 2023-2025. W 2024 r. realizacja Programu była koordynowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie we współpracy z pracownikiem z Urzędu Gminy Turawa ramach realizacji Programu w 2024 r. zrealizowano m.in. następujące działania:

- Wdrażanie programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, osób dorosłych, w tym programów profilaktyki, które biorą pod uwagę wspólne czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych, w szczególności zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego. W ramach tego działania w listopadzie została podpisana umowa na realizację jedyne go rekomendowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom programu profilaktycznego skierowanego do dzieci przedszkolnych pn. „Poruszające

bajki o emocjach”. Programem zostały objęte wszystkie dzieci powyżej 4 roku życia uczęszczające do placówek z Gminy Turawa (prawie 200 uczestników).]

- Sfinansowano programy profilaktyczne, warsztaty i szkolenia dla dzieci i młodzieży, nauczycieli, pedagogów, rodziców i innych odbiorców i realizatorów Programu. W 2024 r. zrealizowano z dziećmi i młodzieżą w placówkach oświatowych następujące warsztaty profilaktyczne:
  1. „Zintegrowana klasa równego traktowania” w PSP w Turawie;
  2. „Optymalizacja atmosfery klasowej” w PSP w Turawie;
  3. „Ja w społeczeństwie” w PSP w Turawie;
  4. „Halo! Like! REELS! Tu fonoholizm”
  5. “Naprzeciw przemocy”
  6. “Cukierki”
  7. Warsztaty profilaktyczne pn. "Świadomy młody druh"
- Zorganizowano i sfinansowano pozalekcyjne zajęcia sportowe o charakterze profilaktycznym i prozdrowotnym. W 2024 r. zrealizowano łącznie ok. 1 400 godzin pozalekcyjnych zajęć sportowych o charakterze profilaktycznym i prozdrowotnym dla ok. 130 dzieci i młodzieży z terenu gminy. Zajęcia te były uzupełnieniem szerszego programu profilaktycznego. Tematyka zajęć oprócz ćwiczeń fizycznych obejmowała także budowanie i wdrażanie nawyku zdrowego stylu życia, w szczególności bez stosowania używek, pokazanie młodym osobom metod aktywnego spędzania czasu wolnego oraz budowanie umiejętności współdziałania z innymi i postawy fair play. Realizacja zadania obejmowała również zakup niezbędnego sprzętu do realizacji
- Prowadzenie i finansowanie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Turawa. Placówka wsparcia dziennego B.A.Z.A Turawa funkcjonuje w strukturach GOPS w Turawie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2024 r. z usług placówki skorzystało łącznie 30 dzieci i młodzieży. Zajęcia odbywały się od poniedziałku do piątku, co najmniej 4 godziny dziennie w czasie pozaszkolnym, również w okresie wakacji letnich oraz ferii zimowych. W placówce było zatrudnionych dwóch wychowawców, którzy realizowali zajęcia opiekuńczo- wychowawcze, socjoterapeutyczne i animacyjne.
- Rozbudowa oferty integracyjnej poprzez organizowanie i finansowanie alternatywnych form rozrywki i spędzania wolnego czasu, zarówno dla dzieci i

młodzieży, jak i osób dorosłych (w tym. m.in. organizacja półkolonii profilaktyczno-edukacyjnej dla 100 dzieci z terenu gminy Turawa, organizacja spotkań integracyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i całych rodzin z terenu gminy Turawa, organizacja VIII edycji Gminnej Olimpiady Przedszkolaka, w której udział wzięło ok. 300 dzieci wraz z opiekunami, organizacja profilaktycznych zajęć rekreacyjno-integracyjnych dla mieszkańców Gminy Turawa, w tym zajęć i spotkań dla seniorów).

- Psychoedukacja oraz prowadzenie działań informacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych na temat zagrożeń związanych z używaniem i nadużywaniem nowoczesnych technologii, w tym wynikających z pracy zdalnej. Gmina Turawa aby podnieść świadomość dot. fonoholizmu zarówno wśród najmłodszych, jak i dorosłych mieszkańców zoorganizowała kampanię społeczną pod hasłem „Telefon nie jest całym światem”. Celem głównym kampanii było podniesienie świadomości mieszkańców na temat zagrożeń wynikających z nadmiernego korzystania z telefonów komórkowych oraz m.in. kształtowanie i promowanie pozytywnych norm i wartości społecznych, zwiększanie świadomości na temat uzależnień behawioralnych czy wskazanie kompetencji psychologicznych, wspierających kontrolę w zakresie używania smartfonów.
- Prowadzenie kampanii społecznych, zakup oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych i profilaktycznych o tematyce uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.
- Wspomaganie i finansowanie tworzenia, modernizacji i doposażenia infrastruktury sportowo-rekreacyjnej jako zwiększenie dostępności do zajęć informacyjno-edukacyjnych połączonych z rozwojem fizycznym dzieci i młodzieży, prowadzonych w oparciu o program profilaktyczny lub prozdrowotny – w ramach działania zrealizowano II część rozpoczętego w 2023 r. zadania pn. "Ścieżka zdrowia, rekreacji i profilaktyki uniwersalnej w Sołectwie Osowiec". Głównym celem zadania było promowanie i wspieranie aktywnych form rekreacji i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców gminy Turawa.

PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ

Podmioty ekonomii społecznej (PES) to organizacje, które łączą działalność usługową lub gospodarczą z realizacją celów społecznych. Ich działalność koncentruje się na aktywizacji zawodowej, integracji społecznej oraz poprawie jakości życia mieszkańców, w szczególności

osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, takich jak osoby bezrobotne, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami czy rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej.

Do najczęściej spotykanych form podmiotów ekonomii społecznej należą m.in. spółdzielnie socjalne, Centra i Kluby Integracji Społecznej, Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, a także fundacje i stowarzyszenia prowadzące działalność odpłatną lub gospodarczą na rzecz społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Turawa sektor ekonomii społecznej pozostaje obszarem o dużym potencjale rozwoju. Również w skali powiatu opolskiego liczba tego typu podmiotów jest obecnie ograniczona, choć funkcjonują już inicjatywy takie jak Spółdzielnia Socjalna „Piękny Dom”, Spółdzielnia Socjalna „Twoja Opiekunka” w Tarnowie Opolskim czy Warsztat Terapii Zajęciowej w Starych Siołkowicach. Stanowią one cenne przykłady działań wspierających integrację społeczną i aktywizację zawodową mieszkańców.

Rozwój ekonomii społecznej może stać się dla Gminy Turawa istotną szansą na wzmocnienie lokalnej polityki społecznej i rynku pracy. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej sprzyja budowaniu nowych miejsc pracy, rozwijaniu usług społecznych oraz zwiększaniu aktywności mieszkańców, zwłaszcza osób wymagających wsparcia. Może również przyczynić się do wzmacniania współpracy pomiędzy samorządem, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną.

W perspektywie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026–2030 warto uwzględnić działania wspierające rozwój sektora ekonomii społecznej. Stworzy to możliwość budowania lokalnego systemu wsparcia dla osób niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami, a także przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz wzmacniania integracji mieszkańców.

ORGANIZACJE SPOŁECZNE

Organizacje pozarządowe stanowią ważny element rozwoju społeczności lokalnej w każdej gminie. Ich działalność wspiera mieszkańców w wielu obszarach życia społecznego, takich jak kultura, profilaktyka, pomoc społeczna, sport, rekreacja czy organizacja czasu wolnego. Realizując swoje cele statutowe, organizacje te inicjują liczne wydarzenia i przedsięwzięcia integrujące mieszkańców oraz wzmacniające aktywność społeczną. Istotną rolę odgrywają również w poszerzaniu oferty edukacyjnej i rekreacyjnej, m.in. poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych, warsztatów i wydarzeń skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób

starszych. Dzięki swojej aktywności przyczyniają się do budowania więzi społecznych, rozwijania lokalnych inicjatyw oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Z danych pozyskanych z Urzędu Gminy Turawa wynika, że na terenie gminy działalność prowadzą 23 organizacje pozarządowe, do których należą m.in.:

1. Stowarzyszenie Rodziców „Przyjazna Szkoła w Węgrach”
2. Stowarzyszenie Rodziców „Nasza Szkoła w Kadłubie Turawskim”
3. Towarzystwo Miłośników Ziemi Turawskiej
4. „CARITAS”
5. Gminne Zrzeszenie L.Z.S.
6. LKS „Silesius” Kotórz Mały
7. LKS „Sokół” Bierdzany
8. Uczniowski Klub Sportowy „ORLIK” Ligota Turawska
9. LZS „STAL” Osowiec
10. Harcerski Klub Żeglarski w Turawie
11. Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Bierdzan
12. Ochotnicza Straż Pożarna – Bierdzany
13. Ochotnicza Straż Pożarna – Kadłub Turawski
14. Ochotnicza Straż Pożarna – Ligota Turawska
15. Ochotnicza Straż Pożarna – Kotórz Wielki
16. Ochotnicza Straż Pożarna – Rzędów
17. Ochotnicza Straż Pożarna – Osowiec
18. Ochotnicza Straż Pożarna – Węgry
19. Ochotnicza Straż Pożarna – Zawada
20. Ruch Autonomii Śląska – Region Opole
21. Stowarzyszenie "Wielkie Księstwo Turawskie"
22. Stowarzyszenie "Nasz Zakrzów Turawski"
23. LKW Turawa

Współpraca między samorządem lokalnym a organizacjami pozarządowymi przyjmuje każdego roku dwojaki charakter. Program Współpracy Gminy Turawa z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024 został przyjęty Uchwałą Nr XLVII/427/2023 Rady Gminy Turawa z dnia 30 listopada 2023 r. Zgodnie z Programem Współpracy, współpraca Gminy Turawa z organizacjami pozarządowymi miała charakter finansowy oraz pozafinansowy. Współpraca o charakterze finansowym odbywała się poprzez: powierzenie wykonania zadań publicznych wraz

z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, a także wspieranie wykonywania zadań publicznych poprzez udzielenie dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

W 2024 r. zadania wymienione w Programie realizowano w formie otwartych konkursów ofert z zakresu:

- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy ma istotne znaczenie dla rozwoju społecznego mieszkańców. Stowarzyszenia aktywnie włączają dzieci i młodzież w różnorodne inicjatywy, wspierają aktywność osób starszych, rozwijają zainteresowania dorosłych oraz promują sport, rekreację i aktywne formy spędzania wolnego czasu.

Poprzez realizację różnorodnych usług na rzecz społeczności lokalnej przyczyniają się do podnoszenia jakości życia mieszkańców, przeciwdziałania zjawiskom niepożądanym społecznie oraz wzmocnienia integracji mieszkańców i budowania kapitału społecznego.

Zwiększanie liczby aktywnych organizacji pozarządowych powinno stanowić ważny element polityki rozwoju społecznego gminy, ponieważ umożliwia lepsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie aktywności sportowej, rekreacyjnej i społecznej. W związku z tym działania samorządu powinny koncentrować się na wspieraniu tworzenia i rozwoju organizacji pozarządowych, które – obok instytucji kultury – pełnią istotną rolę w życiu społecznym i kulturalnym gminy.

KULTURA, SPORT I EDUKACJA

Działalność kulturalna, edukacyjna oraz sportowa na terenie Gminy Turawa jest realizowana przede wszystkim przez Urząd Gminy oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Turawie. W gminie nie funkcjonuje odrębny ośrodek kultury, dlatego zadania w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych przejmuje samorząd gminny.

Gmina Turawa realizuje działania związane z kulturą, promocją oraz sportem, obejmujące m.in. współpracę ze społecznościami lokalnymi, wspieranie idei samorządności oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej mieszkańców. Istotnym elementem tych działań jest także tworzenie i promowanie przestrzeni sprzyjających rekreacji i wypoczynkowi.

Informacje o podejmowanych inicjatywach są szeroko rozpowszechniane poprzez gminny serwis internetowy (turawa.pl), media społecznościowe, lokalną prasę, a także radio i telewizję regionalną.

Działania realizowane w 2024 roku koncentrowały się na integracji społeczności lokalnej, promocji zdrowego stylu życia oraz edukacji mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej. W ramach tych inicjatyw gmina zorganizowała bezpłatne zajęcia sportowe dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, które odbywały się w Turawie, Osowcu, Ligocie Turawskiej oraz Zawadzie.

Istotną rolę w życiu kulturalnym gminy odgrywa Gminna Biblioteka Publiczna w Turawie wraz z filiami, która promuje czytelnictwo oraz realizuje liczne działania edukacyjne i kulturalne. W 2024 roku zarejestrowano łącznie 884 czytelników, a liczba odwiedzin w bibliotekach wyniosła 14 708, co świadczy o dużym zainteresowaniu mieszkańców oferowanymi usługami.

Gmina Turawa wraz z bibliotekami prowadzi aktywną działalność na rzecz mieszkańców, skutecznie wspierając ich rozwój w obszarze kulturalnym, integracyjnym, edukacyjnym oraz rekreacyjnym. Instytucje te pełnią ważną rolę w integrowaniu różnych grup społecznych, oferując zróżnicowane formy aktywności skierowane do dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz seniorów. Dzięki podejmowanym inicjatywom odpowiadają na potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do kultury, możliwości spędzania wolnego czasu oraz rozwijania zainteresowań.

Jednocześnie, w kontekście dalszego rozwoju gminy, zauważalna jest potrzeba rozbudowy infrastruktury społecznej, w szczególności obiektów sportowych i rekreacyjnych.

Rozszerzenie i modernizacja tej bazy mogłyby jeszcze lepiej wspierać aktywność mieszkańców oraz sprzyjać rozwojowi ich pasji i zainteresowań. Istotnym kierunkiem działań powinno być również zapewnienie pełnej dostępności tych przestrzeni dla wszystkich użytkowników, w tym osób ze szczególnymi potrzebami, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

RYNEK PRACY

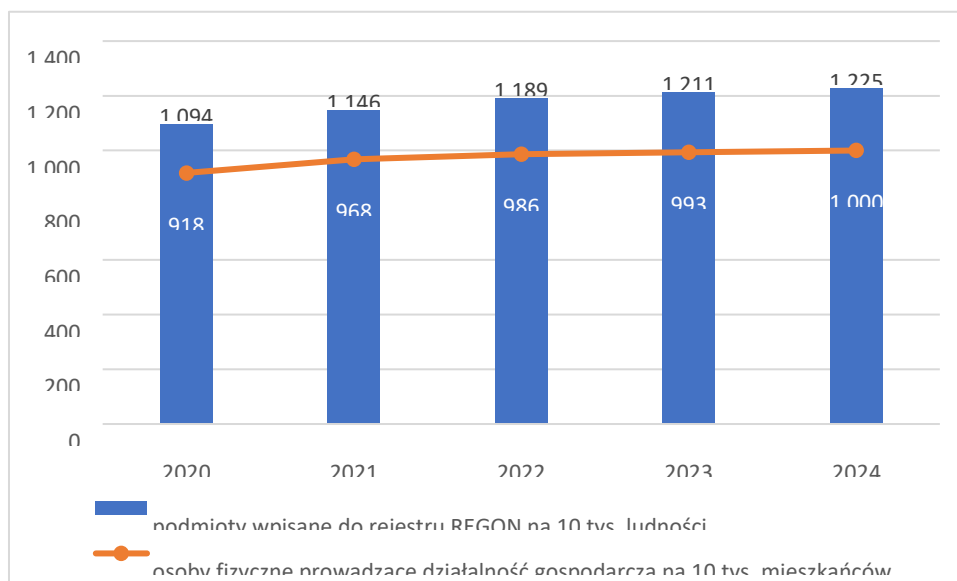
Rynek pracy w Gminie Turawa ma charakter mieszany – łączy funkcje rolnicze z podmiejskimi, co bezpośrednio przekłada się na strukturę zatrudnienia oraz lokalne uwarunkowania bezrobocia. W latach 2020-2024 zauważalny jest istotny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Zjawisko to można powiązać zarówno z poprawą sytuacji gospodarczej po okresie pandemii, jak i z migracjami zarobkowymi mieszkańców.

Wskaźnik	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	212	151	134	163	160
Kobiety	108	66	74	96	79
Mężczyźni	104	85	60	67	81
do 30 roku życia	42	31	28	42	34
powyżej 50 roku życia	60	55	45	55	61
długotrwale bezrobotni	82	83	55	61	81
Liczba osób wspieranych przez GOPS z powodu bezrobocia	55	32	11	17	16
osób długotrwale bezrobotnych (%)	38,68	54,97	41,04	37,42	50,63
Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	5,5	5,6	5,3	5,8	5,7

Tabela 1 Dynamika bezrobocia i beneficjentów pomocy społecznej z tego tytułu w Gminie Turawa

Kobiety stanowią grupę bardziej podatną na brak zatrudnienia – w 2024 r. stanowiły prawie 50% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych a w 2023 r. prawie 60%. Wśród beneficjentów pomocy społecznej kobiety stanowią średnio od 50% do 70% osób bezrobotnych. Przyczyny bezrobocia wśród kobiet są zróżnicowane. Czasami są wynikiem czy koniecznością sprawowania opieki nad osobami wymagającymi wsparcia. Niekiedy kobiety posiadają niższy poziom kwalifikacji zawodowych, mają ograniczone doświadczenie w pracy czy na rynku pracy brakuje ofert zatrudnienia odpowiadających ich kompetencjom. Wysoki udział kobiet i jednostek w wieku aktywności zawodowej wskazuje na konieczność łączenia polityki aktywizacyjnej z usługami wspierającymi (opieka nad dziećmi, poradnictwo, dostęp do elastycznych form zatrudnienia).

Gmina Turawa charakteryzuje się wzrastającym wskaźnikiem przedsiębiorczości, który mierzony jest liczbą zarejestrowanych pomiotów gospodarczych oraz nowo powstających działalności na terenie gminy. Gospodarka gminy opiera się na mikroprzedsiębiorczości. W 2024 r. w rejestrze REGON figurowało 1227 podmiotów, z czego 1001 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Aż 1202 podmioty to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Rok 2021 był rekordowy pod względem nowych rejestracji (98 firm). W 2024 r. zarejestrowano 78 nowych podmiotów, przy 62 wyrejestrowaniach. Według danych CEIDG, czynnych pozostaje ok. 540 podmiotów, podczas gdy 120 ma zawieszoną działalność. Dominujące branże w ramach prowadzonych działalności gospodarczych to budownictwo oraz handel i naprawa pojazdów.

Wykres 5. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w gminie Turawa w latach 2020-2024

Uwarunkowania gospodarcze w istotny sposób wpływają na sytuację społeczną mieszkańców Gminy Turawa. W ostatnich latach, mimo wyzwań związanych z pandemią, wysoką inflacją oraz skutkami konfliktu zbrojnego w Ukrainie, lokalna gospodarka wykazała się dużą odpornością. Na tle ogólnopolskich zmian, takich jak spowolnienie gospodarcze czy likwidacja części przedsiębiorstw, rynek pracy i przedsiębiorczości w gminie Turawa pozostał względnie stabilny, co potwierdza m.in. relacja pomiędzy liczbą podmiotów rejestrowanych i wyrejestrowywanych z ewidencji działalności gospodarczej.

W kontekście prowadzenia polityki społeczno-gospodarczej istotne znaczenie ma dalsze monitorowanie sytuacji lokalnych przedsiębiorstw, w szczególności małych firm, które stanowią ważny element lokalnej gospodarki i rynku pracy. Ich funkcjonowanie przyczynia się do utrzymania stabilności zatrudnienia oraz rozwoju gospodarczego gminy. Wspieranie tych podmiotów poprzez doradztwo, ułatwiony dostęp do informacji czy pomoc organizacyjną może dodatkowo wzmacniać ich potencjał rozwojowy.

Współpraca pomiędzy samorządem lokalnym a sektorem prywatnym, oparta na dialogu, zaufaniu i partnerskich relacjach, stanowi ważny czynnik sprzyjający rozwojowi gminy.

Wspólne działania mogą przyczyniać się do tworzenia nowych miejsc pracy, w szczególności dla osób młodych rozpoczynających karierę zawodową, a także do wzmacniania lokalnej przedsiębiorczości i podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Turawa.

ZASOBY PRZYRODNICZE I TURYSTYCZNE

Największym i jednocześnie najbardziej wyjątkowym zasobem przyrodniczym Gminy Turawa jest Kraina Jezior Turawskich, stanowiąca prawdziwe centrum rozwoju turystyki i rekreacji w regionie. To obszar o szczególnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, który wyróżnia gminę na tle całego województwa. W jego skład wchodzi cztery zbiorniki wodne, tworzące spójny i niezwykle malowniczy kompleks rekreacyjny.

Największe z nich – Jezioro Turawskie – powstało w okresie międzywojennym jako zbiornik retencyjny i obecnie stanowi główną atrakcję całego obszaru. Dwa mniejsze akweny, określane jako Jezioro Średnie i Jezioro Małe, położone są w otoczeniu gęstych lasów sosnowych, co nadaje im kameralny i wyjątkowo spokojny charakter. Jezioro Małe znajduje się około 300 metrów od Jeziora Średniego. Czwarty zbiornik, znany jako Jezioro Srebrne (nazywane również Zielonym lub Szmaragdowym ze względu na swoją niezwykłą barwę wody), położony jest w rejonie Osowca i zachwyca swoim unikalnym, niemal egzotycznym wyglądem. Wyjątkowość Krainy Jezior Turawskich podkreślają piaszczyste plaże otoczone sosnowymi lasami, malownicze zatoki oraz rozległe powierzchnie wodne, które tworzą idealne warunki do wypoczynku, rekreacji i uprawiania sportów wodnych. To miejsce o niezwykłej atmosferze, łączące naturalne piękno z bogatą ofertą turystyczną.

Obszar ten posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę turystyczną, obejmującą kompleksy wypoczynkowe, domki letniskowe, pola namiotowe i campingowe, obiekty gastronomiczne, place zabaw, boiska sportowe oraz udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. Dzięki temu Kraina Jezior Turawskich jest przestrzenią przyjazną i dostępną dla wszystkich odwiedzających.

Jeziora cieszą się również dużą popularnością wśród wędkarzy, gdyż słyną z doskonałych warunków do połowu sandacza. Jednocześnie obszar ten ma wysoką wartość przyrodniczą – stanowi część obszaru Natura 2000, będącego miejscem ochrony wielu gatunków ptaków, co czyni go atrakcyjnym również dla ornitologów i miłośników przyrody.

Dodatkowym atutem regionu są liczne atrakcje towarzyszące, takie jak parki linowe, place zabaw oraz zabytki kultury, m.in. pałac w Turawie, barokowy kościół w Kotorzu Wielkim czy drewniane świątynie w Bierdzanach i Zakrzowie Turawskim.

Znaczącym impulsem rozwojowym dla turystyki w regionie było zakończenie w 2023 roku budowy 14-kilometrowej ścieżki pieszo-rowerowej łączącej Opole z jeziorem turawskim. W tym samym roku Kraina Jezior Turawskich została uhonorowana Certyfikatem w konkursie na Najlepszy Produkt Turystyczny Województwa Opolskiego, co dodatkowo potwierdza jej wyjątkowy charakter oraz rosnące znaczenie na mapie turystycznej regionu.

Fotografia 2 Atrakcje turystyczne Gminy Turawa
Źródło:<https://turawa.pl/4507/2806/atrakcje-w-gminie-turawa.html>

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna stanowi jeden z kluczowych elementów polityki społecznej państwa, którego celem jest wspieranie osób i rodzin w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych. Jest to również podstawowy obszar działalności każdego samorządu lokalnego, mający istotne znaczenie dla prawidłowego rozwoju kapitału ludzkiego oraz funkcjonowania społeczności lokalnej. Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy gminy, a także pozwala skuteczniej odpowiadać na zdiagnozowane problemy społeczne.

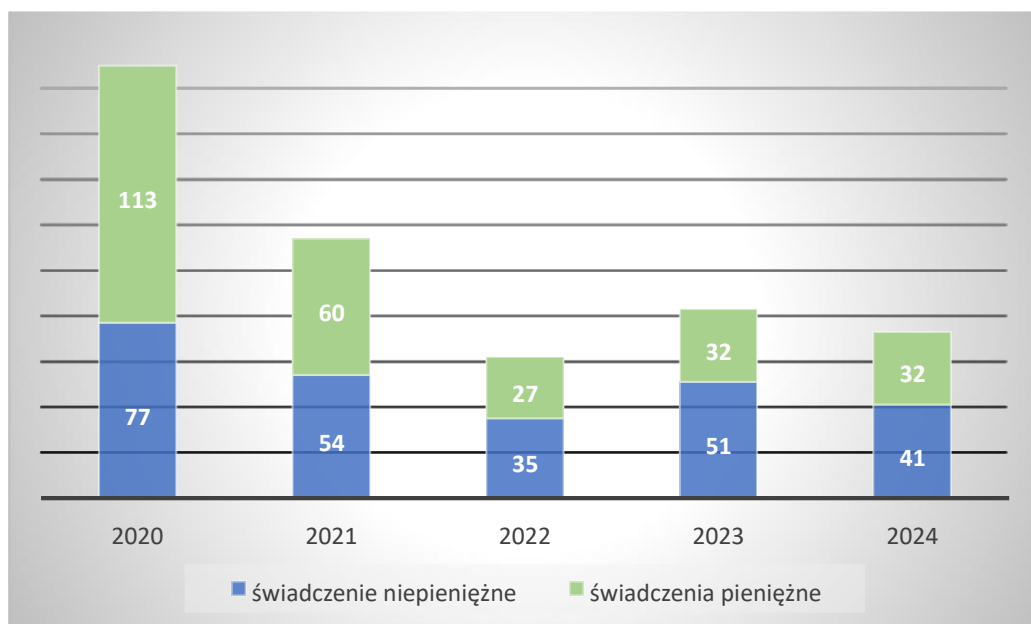
Na terenie Gminy Turawa główną jednostką odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie (GOPS)**. Instytucja ta pełni istotną rolę w realizacji lokalnej polityki społecznej, podejmując działania na rzecz mieszkańców wymagających wsparcia. Do jego podstawowych zadań należy w szczególności:

- wspieranie osób i rodzin w zaspokajaniu podstawowych potrzeb oraz umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- podejmowanie działań zmierzających do ich usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem lokalnym poprzez pracę socjalną i poradnictwo,
- a także realizacja świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego. Ośrodek zajmuje się również prowadzeniem postępowań wobec dłużników alimentacyjnych oraz przyznawaniem dodatków mieszkaniowych i energetycznych.

Współczesna pomoc społeczna coraz większy nacisk kładzie na pracę socjalną oraz rozpoznawanie realnych potrzeb mieszkańców. Działania te obejmują analizę i ocenę zjawisk powodujących konieczność udzielania wsparcia, a także dostosowywanie form pomocy do zmieniających się warunków społecznych. Istotnym kierunkiem rozwoju jest również tworzenie nowych form wsparcia oraz inicjatyw samopomocowych, które odpowiadają na potrzeby lokalnej społeczności i wzmacniają jej aktywność oraz integrację.

Pomoc społeczna na terenie Gminy udzielana jest osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, korzystającym ze wsparcia ośrodka. Przybiera formę świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych. W 2024 roku zrealizowano łącznie 2 339 świadczeń niepieniężnych oraz 341 świadczeń finansowych. W analizowanym okresie obserwuje się spadek liczby osób korzystających z obu form wsparcia. Liczba beneficjentów świadczeń pieniężnych zmniejszyła się o 81 osób w porównaniu do początku analizowanego okresu, osiągając w

2024 roku poziom 32 osób. Z kolei liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych spadła o 36 osób względem 2020 roku i wyniosła w 2024 roku 41 osób.

Wykres 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2024

Jedną z form otrzymywanych świadczeń pieniężnych są zasiłki dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie przyznaje zasiłki stałe, celowe i zasiłki okresowe. W analizowanym okresie lat 2020-2024 liczba osób korzystających z zasiłków uległa zmniejszeniu. W 2024 r. przyznano 13 osobom zasiłek stały oraz 8 osobom zasiłek okresowy. Największa spadek liczby ludności korzystających z zasiłków odnotowano wśród zasiłków celowych (spadek o 67 osób). Ze specjalnego zasiłku celowego w 2024 r. skorzystała 1 osoba.

Mimo że w ostatnich latach ogólna liczba osób korzystających z pomocy finansowej oferowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie uległa zmniejszeniu, zakres obowiązków pracowników socjalnych wcale nie zmalał. Spadek liczby świadczeniobiorców nie oznacza bowiem ograniczenia skali czy charakteru wykonywanej pracy. Obecnie praca socjalna jest świadczona na rzecz wszystkich mieszkańców – niezależnie od ich sytuacji dochodowej – i przyjmuje formę m.in. poradnictwa oraz wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

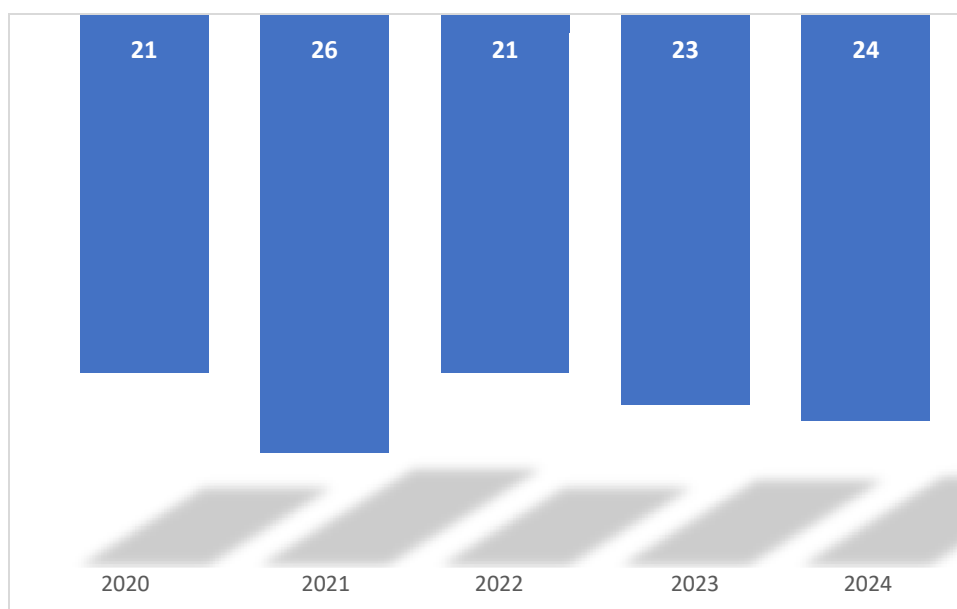
Pracownicy socjalni coraz częściej mierzą się z problemami, które mają swoje źródło w braku umiejętności życiowych, zerwanych relacjach rodzinnych, samotności osób starszych czy niespodziewanych sytuacjach życiowych. Ich praca przybiera charakter szeroko rozumianego wsparcia społecznego, obejmującego osoby szczególnie narażone na

wykluczenie i marginalizację. Współczesny pracownik socjalny to osoba, która nie tylko zajmuje się pomocą finansową, ale również aktywnie działa w przypadkach rozpadu więzi rodzinnych, uzależnień, problemów wychowawczych, niepełnosprawności i chorób wśród seniorów.

Wydarzenia ostatnich lat – jak pandemia COVID-19 – unaocznily, jak szeroki i elastyczny musi być zakres pracy socjalnej. W czasie izolacji szczególną opieką otoczono seniorów, którym dostarczano nie tylko środki materialne, ale i codzienną pomoc. Z kolei wojna w Ukrainie postawiła pomoc społeczną przed nowym, wyjątkowo wymagającym wyzwaniem. Pracownicy socjalni wspierali uchodźców nie tylko materialnie, ale również pomagali im w znalezieniu zakwaterowania, pracy, integracji społecznej oraz edukacji i adaptacji dzieci w nowym środowisku. Udzielanie wsparcia psychologicznego i organizacja dostępu do kultury czy zajęć fizycznych również stały się istotnym aspektem tej pracy. Była to pomoc, której nie da się wyrazić liczbowo – oparta na zaangażowaniu, empatii i wrażliwości. Obecne kryzysy ekonomiczne, takie jak rosnące koszty życia, inflacja, niedobory opału czy wysokie raty kredytów, a także klęski żywiołowe, które nawiedziły Polskę w 2024 r. wywołują pogorszenie kondycji psychicznej wielu osób. Pracownicy socjalni coraz częściej napotykają problemy związane z lękiem, niepewnością i brakiem stabilizacji wśród mieszkańców. To prowadzi do wzrostu zapotrzebowania na poradnictwo, kontrole środowiskowe i stałe wsparcie – zwłaszcza dla osób samotnych, chorych i starszych, które często nie są w stanie samodzielnie radzić sobie z codziennością.

Wskaźnik pracy socjalnej odzwierciedla intensywność pracy socjalnej wykonywanej przez pracowników pomocy społecznej, a więc ich aktywność w zakresie diagnozowania problemów społecznych, podejmowania działań wspierających rodziny i osoby w trudnej sytuacji życiowej, a także prowadzenia pracy z klientem w środowisku (interwencje, wizyty, konsultacje, programy naprawcze). Wskaźnik pracy socjalnej na terenie gminy Turawa w analizowanych latach wzrósł znacznie, przyjmując w 2024 r. wartość 404,11%.

Wśród mieszkańców Gminy Turawa korzystających ze wsparcia pomocy społecznej istotną grupę stanowią osoby z niepełnosprawnościami. Ze względu na ograniczenia zdrowotne, przede wszystkim o charakterze fizycznym, są one szczególnie narażone na ryzyko marginalizacji oraz wykluczenia społecznego. Jedną z głównych barier w ich pełnej integracji z otoczeniem pozostaje niedostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami, co ogranicza ich aktywny udział w życiu lokalnej społeczności. Dodatkowym wyzwaniem jest niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym usług geriatrycznych, co może negatywnie wpływać na jakość życia tej grupy mieszkańców.

Wykres 7. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2020-2024

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych okoliczności nie są w stanie samodzielnie funkcjonować, przysługuje wsparcie w formie usług opiekuńczych – zarówno podstawowych, jak i specjalistycznych. Z takiej pomocy mogą korzystać również osoby posiadające rodzinę, jeśli bliscy nie są w stanie zapewnić im odpowiedniej opieki.

Wraz z postępowaniem medycyny oraz poprawą warunków życia systematycznie wydłuża się średnia długość życia w Polsce. Jednocześnie podeszły wiek często wiąże się z pogorszeniem stanu zdrowia oraz występowaniem chorób typowych dla seniorów. Coraz częściej osoby starsze pozostają samotne, co jest związane z zanikiem tradycyjnego modelu rodziny

wielopokoleniowej. Brak stałego wsparcia ze strony najbliższych, w połączeniu z problemami zdrowotnymi, sprawia, że wielu seniorów nie jest w stanie w pełni samodzielnie funkcjonować.

Proces starzenia się społeczeństwa stawia przed systemem pomocy społecznej nowe wyzwania, związane z koniecznością rozwoju usług opiekuńczych oraz działań wspierających aktywizację osób starszych. Kluczowe znaczenie mają zarówno działania opiekuńcze, jak i inicjatywy integracyjne oraz profilaktyczne, które przeciwdziałają izolacji społecznej i samotności seniorów.

Usługi opiekuńcze obejmują m.in. pomoc w codziennym funkcjonowaniu, opiekę higieniczno-sanitarną, pielęgnację zleconą przez lekarza oraz wsparcie w utrzymywaniu kontaktów społecznych. Zakres świadczeń dostosowywany jest do indywidualnych potrzeb oraz stopnia samodzielności osoby wymagającej opieki, a także możliwości jej rodziny. Analiza danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turawie wskazuje, że w 2024 roku z usług opiekuńczych skorzystały 24 osoby. Liczba ta w ostatnich latach pozostaje na względnie stabilnym poziomie, z niewielkim wzrostem od 2022 roku (o 3 osoby). Wśród wszystkich beneficjentów 21 osób w wieku powyżej 75 lat objęto wsparciem w ramach Resortowego Programu „Opieka 75+”. Na realizację tego zadania GOPS w Turawie przeznaczył dotację w wysokości 22 746,00 zł, natomiast całkowity koszt świadczenia usług dla tej grupy wyniósł 37 910,00 zł.

W 2024 r. wzorem lat ubiegłych gmina Turawa realizowała Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. "**Opieka wytchnieniowa**" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024, finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program skierowany był do dzieci i osób z niepełnosprawnością (w przypadku dorosłych w stopniu znacznym), których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagali wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki. Usługi realizowane były w formie dziennej w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnością oraz w formie całodobowej w ośrodkach opiekuńczych wskazanych przez opiekunów. Usługami realizowanymi w formie dziennej w ramach Programu objęto:

- 29 osób sprawujących opiekę nad 30 osobami z niepełnosprawnością w stopniu znacznym w formie opieki wytchnieniowej dziennej;
- 6 osób sprawujących opiekę nad 6 osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym w formie opieki wytchnieniowej całodobowej;

- 2 rodziców sprawujących opiekę nad dwójką dzieci do 16 roku życia posiadających niepełnosprawność.

Pomoc udzielana była w wymiarze dostosowanym do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów. Ogółem zrealizowano 3280 godziny usług opieki wytchnieniowej w formie dziennej oraz 68 dni pobytu w formie opieki całodobowej. Całkowity koszt realizacji programu wyniósł 175 542,86 zł i został w całości sfinansowany ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego. Odbiorcy programu nie ponosili kosztów związanych z realizacją usług.

W 2024 r. gmina Turawa realizowała Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „**Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością**” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024, finansowany w całości ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program skierowany był do osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które wymagają usług Asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Wsparciem w ramach programu objęto 32 osoby z niepełnosprawnością w tym:

- 23 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawnościami
- 8 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
- 1 dziecko do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności;

Świadczenie usług asystenckich realizowane było w wymiarze dostosowanym do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnością z uwzględnieniem limitów określonych w programie. Ogółem zrealizowano 3 032 godziny usług asystenckich. Całkowity koszt realizacji Programu wyniósł 151 861,04 zł i został w całości sfinansowany ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego. Osoby korzystające z Programu nie partycypowały w kosztach związanymi z świadczonymi usługami.

Do zadań własnych gminy należy również kierowanie i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2024 r. w domach pomocy społecznej przebywało 10osób. Wydatki podniesione na opłatę za DPS wynosiły z 373 776,00 zł. Z 10 osób przebywających w DPS, dwie z nich posiadają osoby (członka rodziny) zobowiązanego do ponoszenia odpłatności za ich pobyt w domu pomocy społecznej i opłaty są przez niech dokonywane.

W 2024 r. gmina Turawa jako partner projektu przystąpiła do projektu pn. „**Nie-Sami-Dzielni– rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne – III edycja**” finansowanego z Funduszy Europejskich w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027. Liderem projektu jest Regionalny Ośrodek

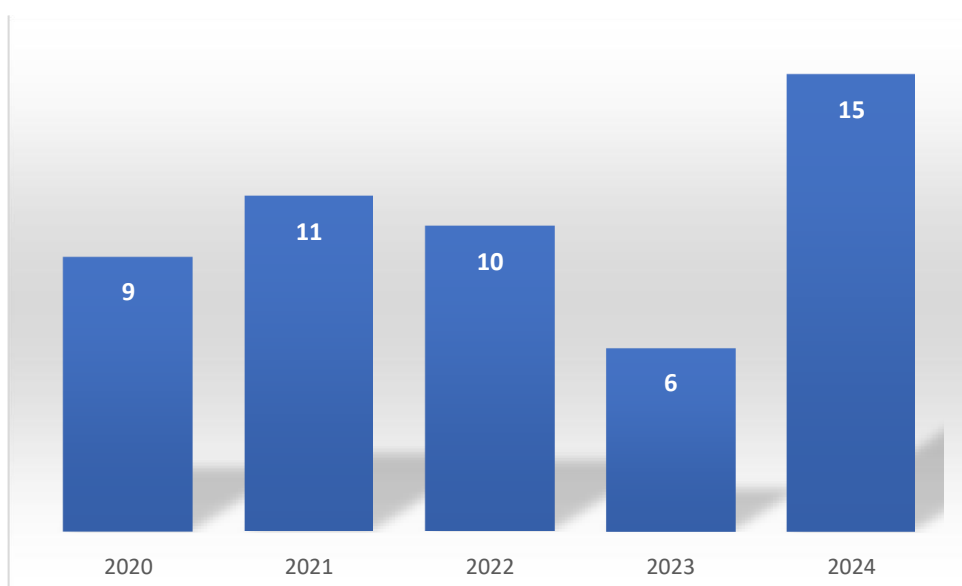
Polityki Społecznej w Opolu. W ramach projektu realizowane są usługi transportowe door – to – door dla mieszkańcy gminy Turawa, którzy mają trudności w samodzielnym przemieszczaniu się np. ze względu na ograniczoną mobilność (w tym osoby poruszające się na wózku dla osób ograniczenia w mobilności). Usługa door-to-door w gminie świadczona jest nieprzerwanie od 2021 r. W 2024 r. z bezpłatnego transportu skorzystało 113 mieszkańców. W kontekście dalszego rozwoju społecznego Gminy Turawa istotne jest wzmocnienie i rozbudowa systemu opieki instytucjonalnej skierowanej do osób starszych. Działania te mogą przyczynić się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego wśród seniorów oraz jednocześnie odciążyc rodziny, które na co dzień mierzą się z koniecznością zapewnienia opieki osobom niesamodzielnym. Zapewnienie adekwatnego wsparcia osobom starszym, przewlekle chorym oraz z niepełnosprawnościami stanowi jeden z kluczowych kierunków współczesnej polityki społecznej w Polsce. Wynika to przede wszystkim z postępującego procesu starzenia się społeczeństwa oraz rosnącego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, szczególnie w odniesieniu do osób samotnych i wymagających stałego wsparcia.

WSPARCIE RODZINY I DZIECKA

Asystent rodziny został wprowadzony jako odpowiedź na potrzebę wzmocnienia działań innych służb społecznych w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności. W szczególności dotyczy to rodzin z wieloma problemami, o obniżonych kompetencjach opiekuńczo-wychowawczych oraz w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, często rodzin wielodzietnych, w których istnieje ryzyko umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Funkcjonowanie asystenta rodziny reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Praca asystenta ma charakter przede wszystkim wspierający, socjalny i wychowawczy, a jej realizacja odbywa się głównie w środowisku domowym rodziny. Kluczową formą działania jest bezpośrednie towarzyszenie rodzinie oraz wspieranie jej w codziennym funkcjonowaniu. Asystent rodziny może jednocześnie pełnić funkcję koordynatora współpracy różnych instytucji i służb działających na rzecz danej rodziny, co pozwala na bardziej kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba rodzin pozostających pod opieką jednego asystenta jest uzależniona od stopnia trudności prowadzonych działań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin jednocześnie.

Rodziny objęte wsparciem asystenta najczęściej zmagają się z wielowymiarowymi trudnościami, obejmującymi m.in. problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezrobocie,

niepełnosprawność, a także uzależnienia i przemoc w rodzinie. Sytuacja ta wymaga zintegrowanego i wieloaspektowego podejścia oraz współpracy wielu instytucji. Niejednokrotnie ograniczone zaangażowanie części rodzin w proces zmiany powoduje, że okres współpracy z asystentem ulega wydłużeniu, co wynika z potrzeby systematycznego i długofalowego wsparcia. 2024 r. w GOPS w Turawie zatrudnionych było 2 asystentów rodziny. Z analizy danych Ośrodka wynika, że liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta w badanych latach przyjmowała zmienne wartości. W 2024 r. wsparciem objęto 15 rodzin z terenu gminy, co w porównaniu z rokiem 2020 wskazuje na wzrost liczby rodzin objętych pomocą. W rodzinach tych przebywało 35 osób, w tym 21 dzieci.

Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny w latach 2020-2024

Rodzina jest podstawowym i najbardziej naturalnym środowiskiem życia oraz wychowania dziecka. Zdarzają się jednak sytuacje, w których rodzice nie są w stanie zapewnić odpowiedniej opieki i warunków wychowawczych. W takich przypadkach szczególnego znaczenia nabiera system pieczy zastępczej, obejmujący zarówno formy rodzinne, jak i instytucjonalne, którego celem jest czasowe zapewnienie dziecku opieki do momentu poprawy sytuacji w rodzinie biologicznej.

W ramach realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Turawa, w zakresie swoich zadań własnych, współfinansowała koszty związane z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Dotyczyło to przypadków, w których ze względu na trudną sytuację rodzinną dzieci nie mogły pozostać pod opieką rodziców biologicznych.

Z analizy danych wynika, że w 2024 roku 4 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych, natomiast 11 dzieci zostało objętych pieczą instytucjonalną.

W 2024 r. GOPS współfinansował pobyt 4 dzieci w rodzinie zastępczej oraz 11 dzieci w placówkach opiekuńczo wychowawczych. Koszt pobytu dzieci w Domach Dziecka wyniósł 616 886,78 zł., a w rodzinach zastępczych 26 306,73 zł. Całkowity koszt zadania wyniósł 643 193,61 zł. Z danych wynika, że na terenie gminy nieznacznie zmieniała się liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, co niewątpliwie jest zjawiskiem dobrym. Jednakże należy monitorować sytuację funkcjonowania rodzin i w przypadku wzrostu liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej należy podjąć odpowiednie środki zaradcze w celu minimalizowania tego zjawiska.

W 2024 r. gmina Turawa jako partner projektu przystąpiła do projektu pn. **„Blżej rodziny i dziecka - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo - wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej – II etap”** finansowanego z Funduszy Europejskich w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027. Liderem projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w województwie opolskim na rzecz rodzin przeżywających problemy opiekuńczo - wychowawcze oraz pieczy zastępczej. W ramach wcześniejszej edycji projektu w gminie Turawa została utworzona placówka wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży z gminy Turawa. PWD funkcjonuje w strukturach GOPS w Turawie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Od początku funkcjonowania tego miejsca, z usług placówki skorzystało łącznie 69 dzieci i młodzieży. Siedzibą placówki od 2022 roku jest lokal mieszczący się w Kotorzu Wielkim, ul. Opolska 15. W ramach pozyskanych środków w obecnej edycji projektu w 2024 r. został zatrudniony asystent rodziny oraz w kolejnym roku planuje się m.in. utworzenie nowej placówki wsparcia dziennego w Rzędowie, rozszerzenie ofert PWD w Kotorzu Wielkim oraz utworzenie i prowadzenie kompleksowej pracowni terapeutycznej(logopedycznej, biofeedback oraz pracowni integracji sensorycznej) dla mieszkańców gminy Turawa. Kwota dofinansowania dla gminy wynosi łącznie 1 807 100,00 zł. W 2024 r. na realizację projektu wykorzystano 21 211,20 zł.

ZJAWISKO UZALEŻNIENIA I PRZEMOCY DOMOWEJ

System wsparcia rodziny w Gminie Turawa realizowany jest przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie, a także przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) oraz Zespół Interdyscyplinarny (ZI). Instytucje te ściśle współpracują ze sobą, podejmując skoordynowane działania na rzecz ograniczania zjawisk niepożądanych społecznie, takich jak uzależnienia oraz przemoc domowa.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby zdiagnozowanych osób z problemem uzależnienia na terenie gminy. W 2024 roku formalnie rozpoznano 11 osób uzależnionych, przy czym rzeczywista skala problemu może być większa. Uzależnienia, zarówno od substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, leki), jak i behawioralne (np. hazard, Internet czy gry komputerowe), stanowią istotne wyzwanie społeczne. Ich identyfikacja bywa utrudniona, ponieważ rozwijają się stopniowo i często przez długi czas pozostają niezauważone lub są bagatelizowane przez otoczenie. Dodatkowo osoby uzależnione nie zawsze podejmują dobrowolne leczenie, co opóźnia proces udzielenia skutecznej pomocy. Na terenie gminy zidentyfikowano 10 rodzin, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu. W rodzinach tych przebywało łącznie 12 dzieci, co wskazuje na potrzebę dalszego wzmacniania działań profilaktycznych oraz wsparcia systemowego dla rodzin dotkniętych tym problemem.

Wskaźnik	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób uzależnionych	9	7	11	9	10
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	9	7	11	9	10
Liczba dzieci w tych rodzinach	10	8	10	11	12

Tabela 2 Problem uzależnień na terenie gminy w latach 2020-2024

Na podstawie danych uzyskanych z GOPS w Turawie wynika, że w kontekście wzrostu liczby osób z problemem uzależnień, wzrasta często również potrzeba udzielania im wsparcia psychologicznego. W 2024 r. przeprowadzono 23 rozmowy z osobami uzależnionymi oraz 8 rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych. Ich liczba wzrosła w stosunku do roku 2020. W analizowanych latach 2020-2024 nie odnotowano wniosków o leczenie odwykowe. W 2024 r. na terenie gminy skontrolowano dwukrotnie punkty sprzedaży alkoholu.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny (GZI) działający na terenie gminy Turawa to instytucja wspomagająca pracę GOPS w Turawie w zakresie przeciwdziałania zjawiskom przemocy domowej. Analiza danych dotyczących liczby rodzin z problemem przemocowym wskazuje,

że ich liczba systematycznie rośnie. W 2024 r. odnotowano 20 rodzin, w których zdiagnozowano występowanie przemocy domowej. Przebywało w nich 72 osoby, w tym 26 dzieci. W porównaniu z rokiem 2020 odnotowano wzrost o 8 rodzin z problemem przemocy domowej, w tym wzrost o 43 osoby i 21 dzieci.

Wskaźnik	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin	12	19	15	17	20
Liczba osób	29	38	53	53	72
Liczba dzieci	5	9	18	18	26
Liczba rodzin objętych pomocą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (rodziny, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”)	12	19	15	17	20

Na terenie gminy Turawa działa Punkt informacyjno-konsultacyjny. Punkt informacyjno-konsultacyjny pełni kluczową funkcję w lokalnym systemie przeciwdziałania uzależnieniom i problemom społecznym. Jego głównym celem jest wsparcie osób zagrożonych zależnieniami oraz ich rodzin, a także wczesne rozpoznawanie problemów i kierowanie do właściwych form pomocy. W 2024 r. zrealizowano 96 godziny poradnictwa prawnego dla 29 osób, 600 godzin poradnictwa psychologicznego dla 41 rodzin.

W ramach udzielanych porad i konsultacji prawnych osoby i rodziny uzyskały wsparcie doradcze głównie z zakresu prawa rodzinnego, w tym także pomoc mediacyjno-sądową i pozasądową w sprawach rodzinnych i cywilnych, np. w sporach rodzinnych o kontakty z dzieckiem, o alimenty i inne wg wskazanych przez osoby korzystające potrzeb.

Tematyka poradnictwa psychologicznego obejmowała przede wszystkim pomoc w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach, zapobieganie zaburzeniom zachowania u dzieci i młodzieży oraz ich następstwom, pomoc w nawiązywaniu i budowaniu konstruktywnych relacji rodzinnych, rówieśniczych i innych, niwelowanie skutków ewentualnych zaburzeń rozwojowych, nabycie umiejętności komunikacji interpersonalnej. Usługi specjalistyczne zostały sfinansowane z budżetu gminy Turawa w ramach realizacji „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025”. Z danych wynika, że wzrasta rola punktu informacyjno-konsultacyjnego jako jedna z możliwych form udzielania pomocy osobom znajdującym się w kryzysie. W 2024 r. z usług punktu skorzystało 45 osób z problemem alkoholowym i członkowie ich rodzin. Odnotowano 209 udzielonych porad tym osobom i

rodzinom. W zakresie przemocy domowej udzielono łącznie 188 porad osobom doznającym przemocy, a także przeprowadzono 58 rozmów z osobami stosującymi przemoc.

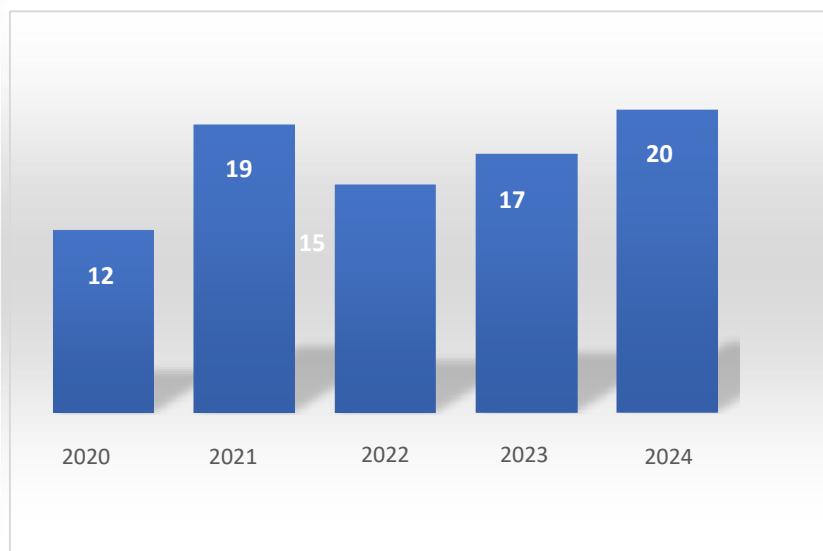
Wskaźnik	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby z problemem alkoholowym i członkowie ich rodzin	0	0	36	42	45
Porady osobom z problemem alkoholowym i członkom ich rodzin	0	0	184	192	209
Liczba porad osobom doznającym przemocy domowej	0	0	196	174	188
Liczba porad osobom stosującym przemoc domową	0	0	58	62	58
Liczba rodzin objętych pomocą z powodu problemu alkoholowego	0	0	36	42	45

Tabela 4 Dane z punktu informacyjno-konsultacyjnego w latach 2020-2024

Osobom stosującym przemoc domową, wobec których zgłaszane są niepokojące sygnały, wszczynana jest procedura „Niebieskiej Karty”. Jest to narzędzie służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz zapewnieniu wsparcia osobom jej doświadczającym. Procedura ta ma na celu uruchomienie systemowej pomocy dla ofiar przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej lub ekonomicznej, a także bieżące monitorowanie sytuacji rodzinnej i podejmowanie odpowiednich działań interwencyjnych.

W 2024 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie koordynował realizację procedury „Niebieskiej Karty” w 20 rodzinach, co oznacza łącznie 20 prowadzonych przypadków. Analiza danych z lat 2020–2024 wskazuje na wzrost liczby wszczynanych procedur, co może świadczyć o zwiększonej skali ujawniania przypadków przemocy domowej oraz większej świadomości społecznej w tym zakresie.

Istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy pełni również Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej, który w 2024 roku odbył 6 posiedzeń. Podczas spotkań omawiano sytuacje rodzin dotkniętych przemocą, możliwości udzielenia wsparcia przez poszczególne instytucje, a także analizowano skalę zjawiska w gminie Turawa oraz czynniki sprzyjające jego występowaniu. Dzięki współpracy różnych służb możliwe jest podejmowanie bardziej skoordynowanych i skutecznych działań na rzecz ochrony osób doświadczających przemocy.

Wykres 9. Liczba „Niebieskich Kart” na terenie gminy Turawa w latach 2020-2024

Zarówno uzależnienia, jak i przemoc domowa są poważnymi problemami społecznymi, które nie tylko prowadzą do cierpienia osób bezpośrednio dotkniętych, lecz także destabilizują strukturę społeczną, osłabiają funkcjonowanie rodzin i generują koszty dla systemu ochrony zdrowia, opieki społecznej, wymiaru sprawiedliwości czy edukacji. Te dwa zjawiska często się wzajemnie przenikają – uzależnienie (np. od alkoholu lub narkotyków) bywa czynnikiem wyzwalającym lub nasilającym przemoc, a jednocześnie osoby doświadczające przemocy często sięgają po substancje psychoaktywne jako formę radzenia sobie z traumą.

Gmina i jednostki samorządu terytorialnego powinny: prowadzić diagnozy lokalnych problemów uzależnień i przemocy, wspierać punkty konsultacyjne, programy korekcyjno-edukacyjne i grupy wsparcia, organizować szkolenia i działania profilaktyczne, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, a także współpracować z organizacjami pozarządowymi oraz służbami pomocowymi w celu minimalizowania problemu uzależnień i przemocy domowej. W poniższej tabeli uwzględniono formy pomocy profilaktycznej dla mieszkańców gminy Turawa oraz liczbę uczestników zorganizowanych wydarzeń w latach 2020-2024.

	2022	2023	2024
Programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci	184	162	572
Jednorazowe prelekcje, pogadanki	125	196	309
Spektakle	0	100	0
Festyny, imprezy plenerowe	1684	1967	1225
Imprezy sportowe	725	885	300
Konkursy	16	0	200
Pozalekcyjne zajęcia sportowe	95	139	130
Kolonie, obozy programem zajęć profilaktycznych	82	100	100

Tabela 5. Formy pomocy profilaktycznej i liczba uczestników w latach 2020-2024

Główne problemy społeczne występujące na terenie Gminy Turawa zostały zidentyfikowane na podstawie badań społecznych przeprowadzonych w 2025 roku wśród mieszkańców oraz „Diagnozy społecznej gminy Turawa w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych”, opracowanej w ramach projektu „Opolskie Spójne i Aktywne Społecznie”.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że Gmina Turawa posiada wysoki potencjał organizacyjny i finansowy, który stanowi solidną podstawę do dalszego rozwoju usług społecznych. Jednocześnie, podobnie jak wiele gmin o profilu podmiejskim i wiejskim, mierzy się z wyzwaniami związanymi m.in. ze starzeniem się społeczeństwa, potrzebami w zakresie zdrowia psychicznego młodzieży, dostępem do usług specjalistycznych oraz koniecznością dalszego wzmacniania świadomości i otwartości mieszkańców na korzystanie z dostępnych form wsparcia.

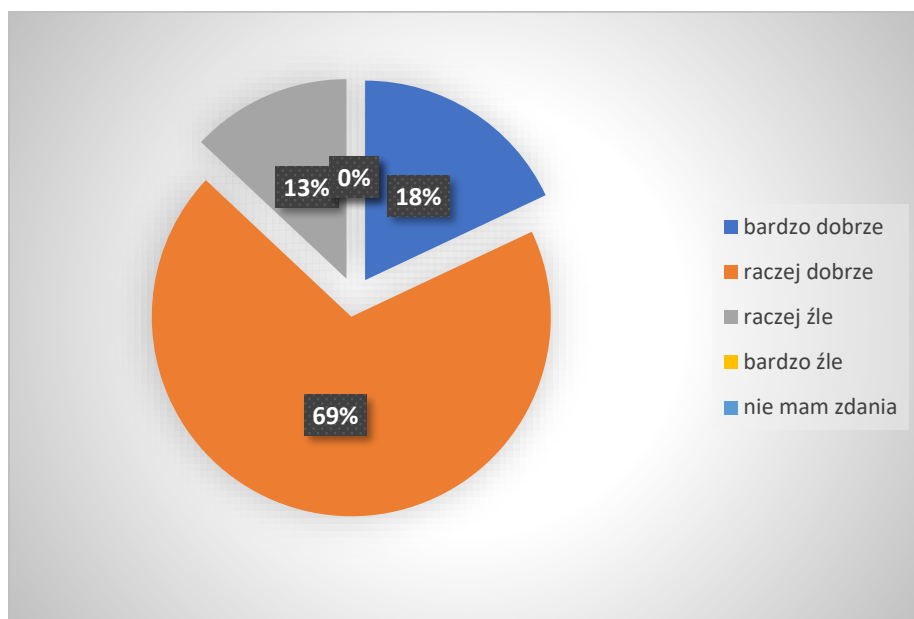
Na terenie gminy funkcjonuje już szeroka oferta usług społecznych, obejmująca m.in. opiekę wyluzowaną, transport „door-to-door”, wsparcie asystentów, pomoc psychologiczną oraz prawną. Istotnym kierunkiem rozwoju jest dalsze wzmacnianie koordynacji międzysektorowej oraz współpracy pomiędzy instytucjami takimi jak GOPS, organizacje pozarządowe i placówki oświatowe. Może to przyczynić się do jeszcze lepszej integracji działań oraz zwiększenia ich efektywności.

Wskazuje się również na duży potencjał rozwoju usług środowiskowych oraz zasadność ich dalszego wzmacniania poprzez zapewnienie stabilnego finansowania i wysokich standardów jakości. W tym kontekście rozważane jest wdrożenie modelu Centrum Usług Społecznych (CUS), które mogłoby jeszcze lepiej integrować i koordynować dostępne formy wsparcia, zwiększając ich dostępność dla mieszkańców.

Badania pokazują, że mieszkańcy oczekują dalszego rozwoju oferty usług społecznych, w szczególności zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej, wsparcia rodzin w sytuacjach kryzysowych, rozbudowy działań dla seniorów (np. kluby seniora, dom dziennego pobytu) oraz lepszego informowania o dostępnych formach wsparcia. Duże znaczenie przypisywane jest także rozwojowi lokalnych inicjatyw społecznych, które wzmacniają integrację mieszkańców i aktywność społeczną. Młodzież szczególnie podkreśla potrzebę działań profilaktycznych, edukacyjnych i integracyjnych, które sprzyjają budowaniu więzi społecznych oraz wzmacniają poczucie przynależności do lokalnej wspólnoty. Rozwój tych

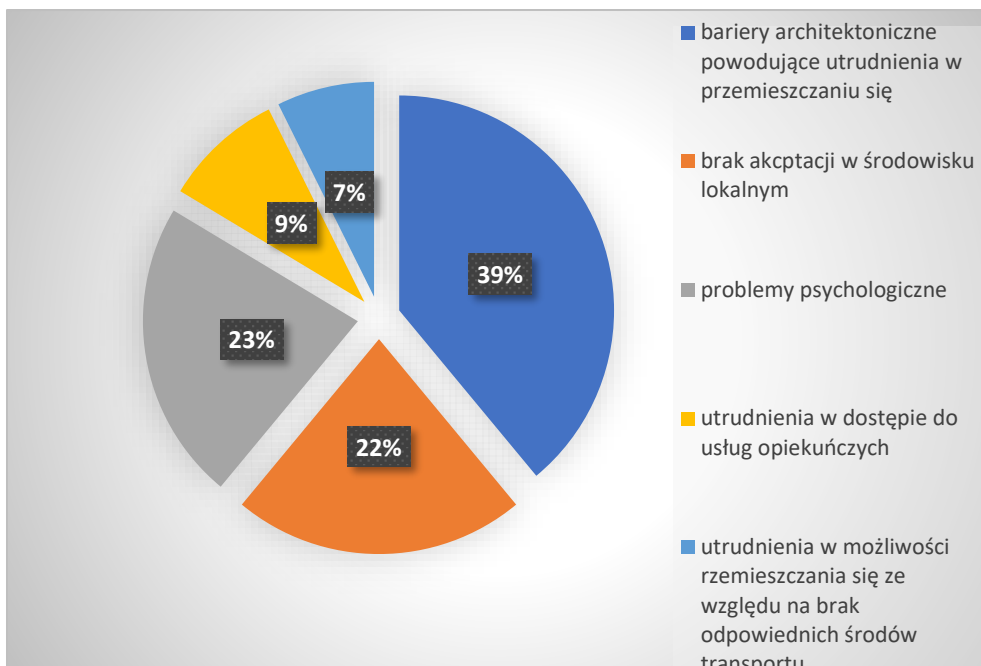
obszarów stanowi ważny kierunek dalszych działań, wspierających jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność Gminy Turawa jako miejsca do życia.

W wyniku badań społecznych przeprowadzonych na potrzeby opracowania niniejszej Strategii, w których udział wzięło 328 mieszkańców gminy oceniono pozytywnie aktualne warunki życia mieszkańców gminy Turawa. 69% badanych osób oceniła warunki życia w gminie jako „raczej dobre”, a 18% badanych uznała, że warunki życia na terenie gminy są bardzo dobre.

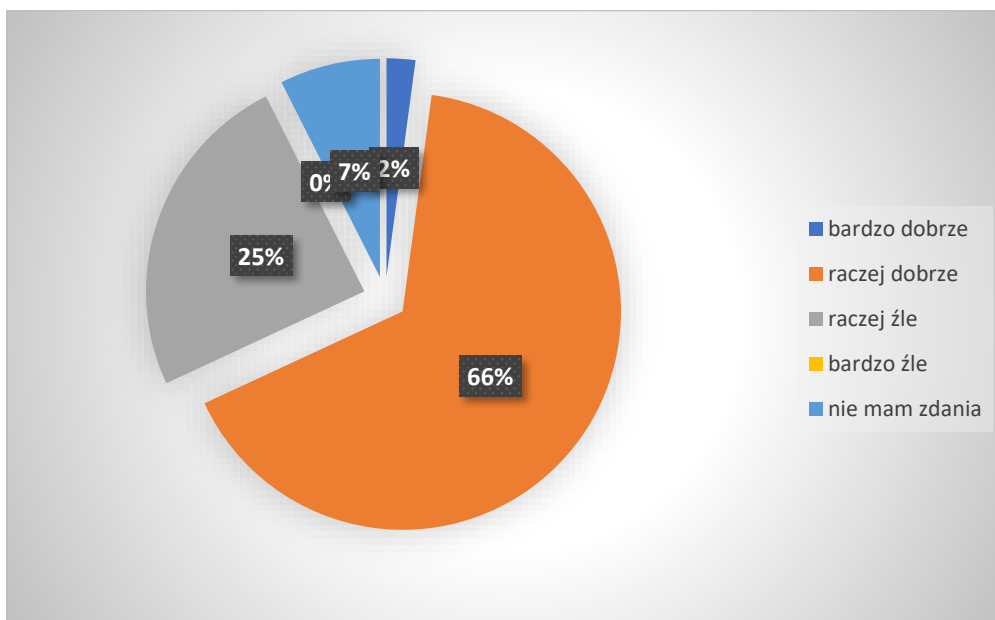
Wykres 10. Ocena warunków życia na terenie Gminy na podstawie przeprowadzonych badań

Wyniki badań wskazują, że mieszkańcy Gminy Turawa są świadomi wyzwań, z jakimi mogą mierzyć się osoby z niepełnosprawnościami, co samo w sobie świadczy o rosnącej wrażliwości społecznej i zaangażowaniu lokalnej społeczności w kwestie integracji. Najczęściej wskazywanym obszarem są bariery architektoniczne oraz ograniczenia w mobilności – 39% respondentów zauważa, że mogą one wpływać na codzienne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie 7% badanych podkreśla znaczenie dostępności transportu, co pokazuje, że kwestie komunikacyjne są istotnym elementem dalszego rozwoju infrastruktury w gminie. Ponadto 23% respondentów zwraca uwagę na potrzeby w zakresie wsparcia psychologicznego, co może stanowić podstawę do dalszego rozwijania oferty pomocowej i usług specjalistycznych. Z kolei 22% badanych wskazuje na potrzebę dalszego wzmocnienia postaw akceptacji i integracji w środowisku lokalnym, co jednocześnie pokazuje potencjał gminy do dalszego budowania otwartej i wspierającej wspólnoty.

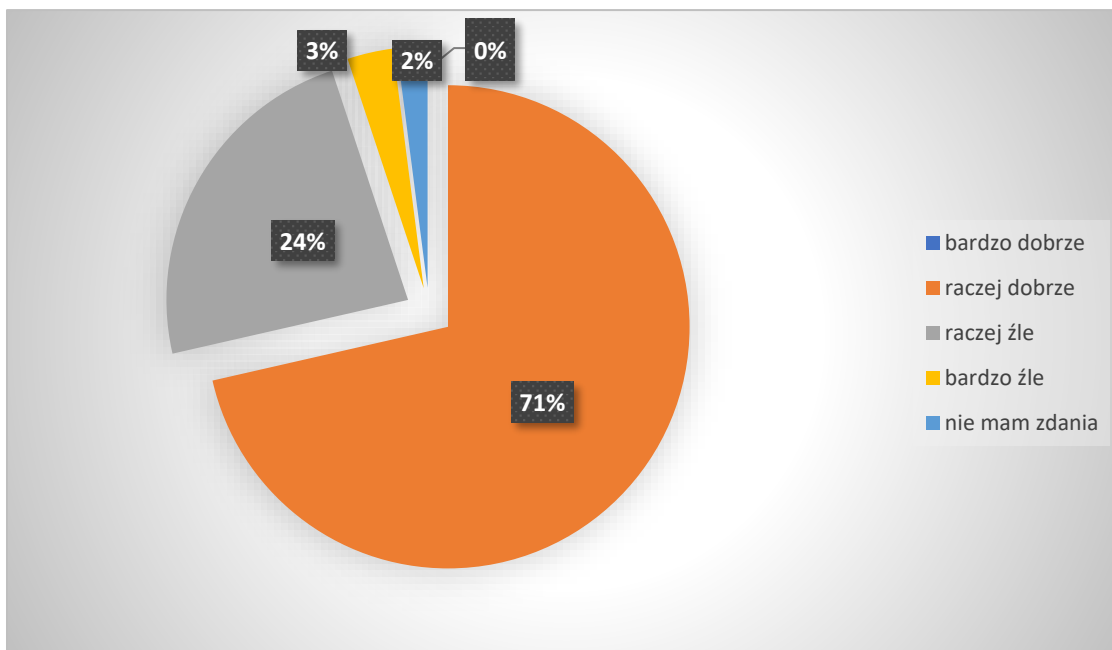
Wykres 11. Problemy osób z niepełnosprawnością

Zdecydowana większość respondentów pozytywnie ocenia dostępność wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Turawa. 66% badanych uznaje, że oferta pomocy jest raczej dobra, co świadczy o funkcjonowaniu istotnych form wsparcia w tym obszarze. Jednocześnie 25% respondentów wskazuje, że pomoc ta raczej nie jest wystarczająca, co może stanowić cenną wskazówkę do dalszego rozwoju i doskonalenia działań na rzecz osób niepełnosprawnościami w gminie.

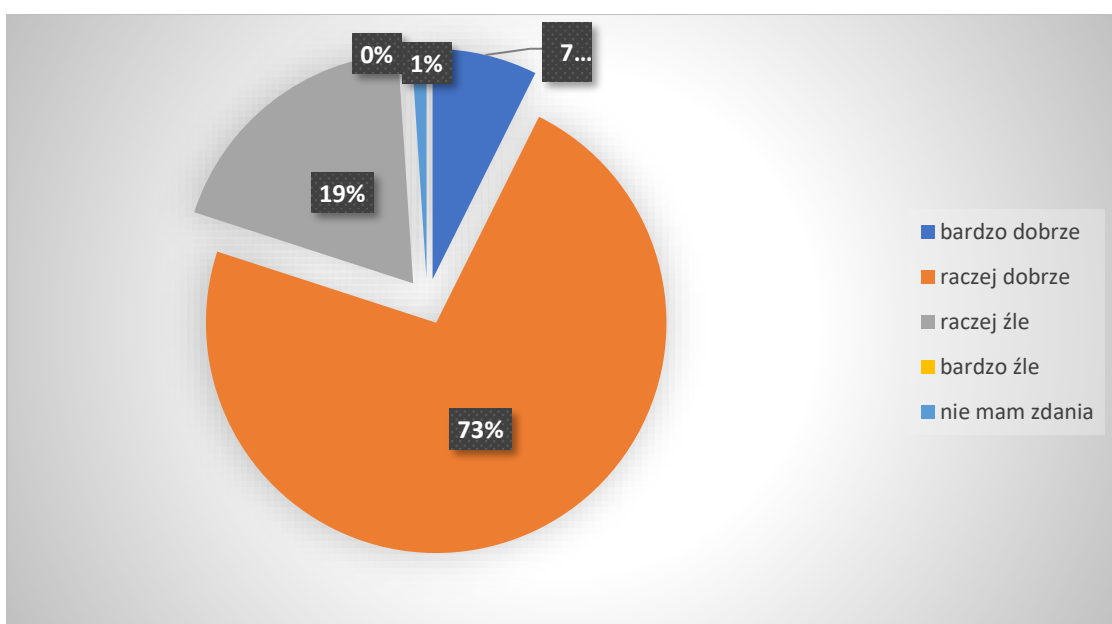
Wykres 12. Ocena pomocy dla osób z niepełnosprawnością

Zdecydowana większość mieszkańców pozytywnie ocenia dostęp do opieki zdrowotnej na terenie Gminy Turawa. Aż 71% respondentów uznaje, że jest on wystarczający, co wskazuje na ogólnie dobrą dostępność usług medycznych w gminie. Jednocześnie 24% badanych wskazuje, że dostęp do opieki zdrowotnej raczej nie spełnia ich oczekiwań, co może stanowić sygnał do dalszego doskonalenia i rozwoju lokalnej infrastruktury zdrowotnej.

Wykres 13. Ocena dostępności do placówek zdrowotnych

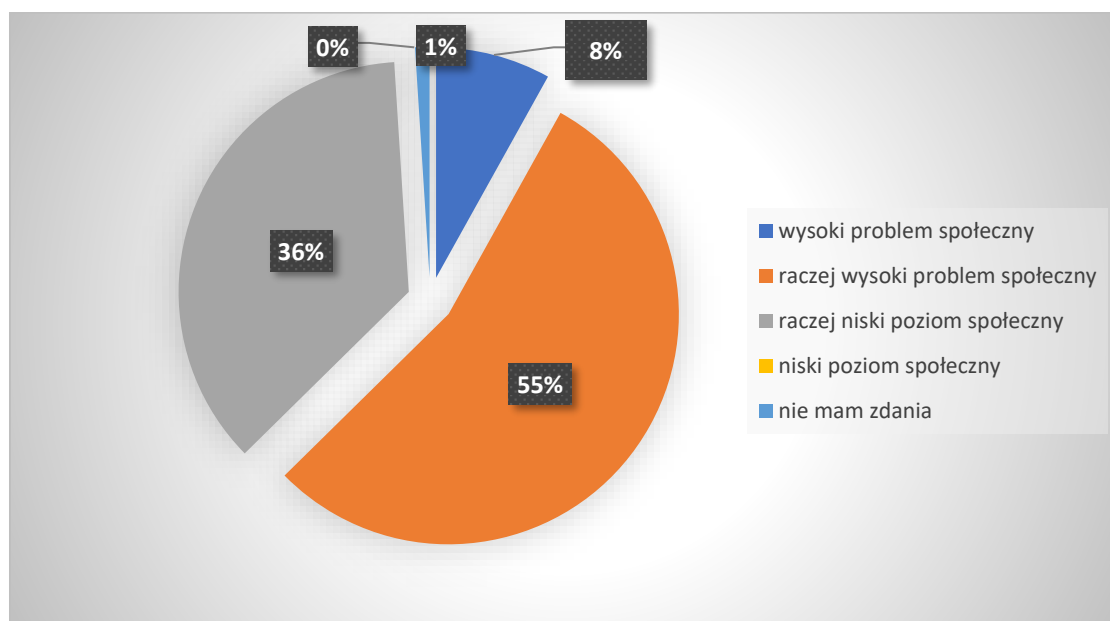
Działania podejmowane na rzecz osób starszych w Gminie Turawa zostały ocenione pozytywnie przez 73% respondentów, którzy uznali, że gmina w sposób odpowiedni wspiera aktywizację i integrację seniorów. Wskazuje to na dobrą rozpoznawalność i odbiór inicjatyw kierowanych do tej grupy mieszkańców.

Wykres 14. Ocena działań podejmowanych na terenie gminy w odniesieniu do osób starszych

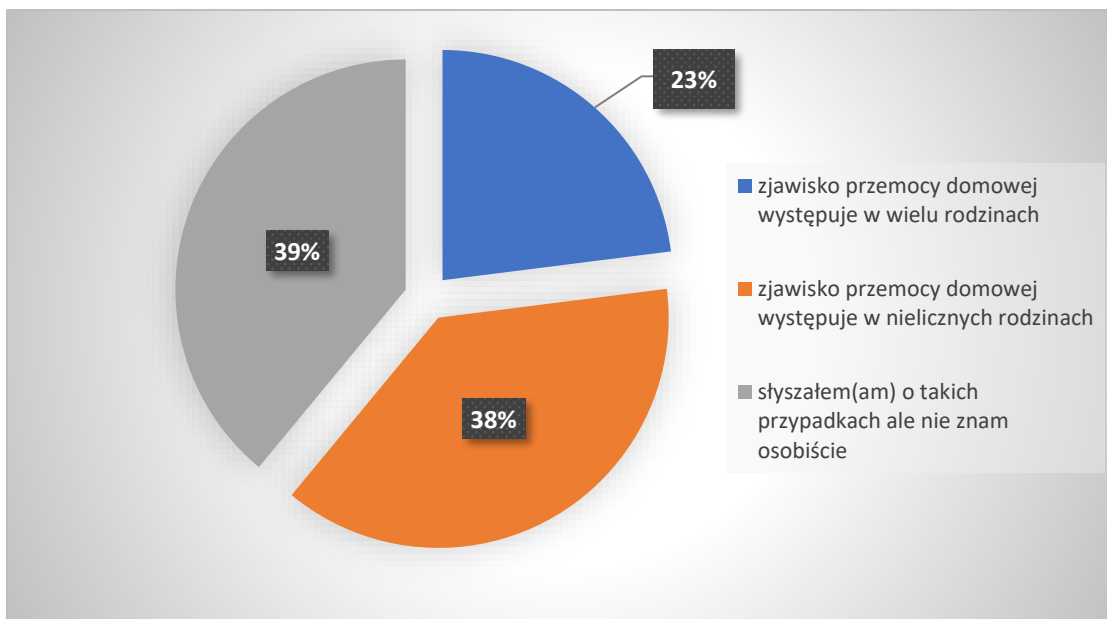
Według mieszkańców gminy biorących udział w badaniu w ramach działań podejmowanych na rzecz osób starszych widoczna jest potrzeba zapewnienia ośrodków dziennego pobytu dla seniorów (85%). Również ponad połowa badanych uznaje, że widnieje potrzeba zapewnienia ciągłości usług opiekuńczych (67%) oraz miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego (52%).

Analiza danych dotyczących występowania zjawiska uzależnień na terenie gminy wskazuje na niewielką, lecz wzrastającą liczbę osób uzależnionych. Również w opinii respondentów problem ten uchodzi za jeden z poważniejszych negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy. 8% badanych uznało uzależnienia za raczej wysoki problem społeczny, a 55% - z wysoki problem społeczny. Uzależnienia jako problem społeczny o niższej randze uchodzi za problem dla 36% badanych.

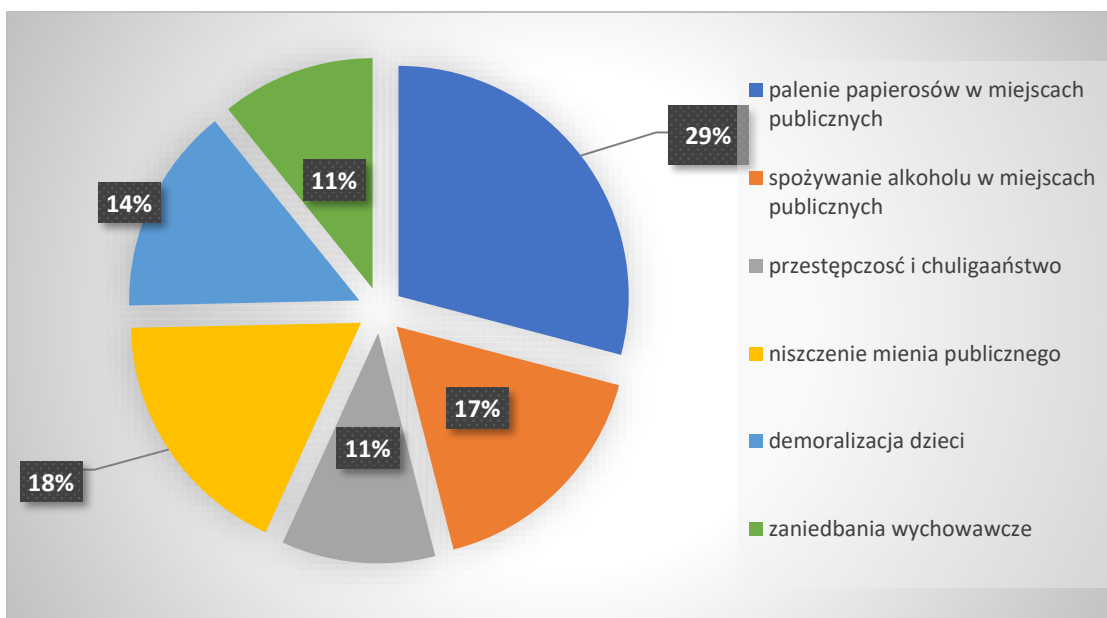
Wykres 15. Problem uzależnień

Z kolei w sprawie oceny występowania zjawiska przemocy domowej w największym stopniu (39%) respondenci wskazali, że słyszeli o takich przypadkach, ale nie znają ich osobiście. 37% badanych uważa, że problem przemocy domowej występuje w nielicznych rodzinach na terenie gminy, a 24% osób wskazuje, że przemoc występuje w wielu rodzinach.

Wykres 16. Problem przemocy domowej

Respondenci wskazali, że do problemów najczęściej występujących w odniesieniu do dzieci i młodzieży należą: palenie papierosów w miejscach publicznych (29%), niszczenie mienia publicznego (18%) oraz spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (17%). Kolejno wskazano, że również problemem w odniesieniu do dzieci i młodzieży jest demoralizacja dzieci (14%) oraz zaniedbania wychowawcze i chuligaństwo (22%). Problemem niedożywienia dzieci w opinii badanych nie występuje na terenie gminy.

Wykres 17. Problemy dotyczące dzieci i młodzieży

W opinii mieszkańców Gminy Turawa istotnym kierunkiem dalszego rozwoju polityki społecznej powinno być wzmacnianie działań służących przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym oraz podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Respondenci szczególnie podkreślali znaczenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych dotyczących bezpieczeństwa oraz przestępczości, a także potrzebę dalszej aktywizacji społecznej osób starszych – na te obszary wskazało 80% badanych.

Wysoko oceniono również potrzebę rozwijania działań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz tworzeniem mieszkań wspomaganych i treningowych, co wskazało 75% respondentów. Mieszkańcy zwracają także uwagę na znaczenie dalszego wzmacniania wsparcia dla rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji materialnej oraz rozwoju usług opiekuńczych dla seniorów – takie potrzeby wskazało 67% badanych.

Uzyskane wyniki pokazują, że mieszkańcy dostrzegają potencjał gminy do dalszego rozwoju usług społecznych i oczekują kontynuacji działań wzmacniających bezpieczeństwo, integrację społeczną oraz wsparcie dla osób wymagających szczególnej opieki. Stanowi to cenną wskazówkę przy planowaniu przyszłych kierunków rozwoju społecznego Gminy Turawa.

Schemat 1. Główne problemy społeczne na terenie gminy Turawa

Na podstawie przeprowadzonych badań społecznych można stwierdzić, że szczególnego wsparcia wymagają przede wszystkim dzieci i młodzież, osoby starsze, rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wyniki diagnozy wskazują jednocześnie na istotny potencjał do dalszego rozwoju polityki społecznej w Gminie Turawa oraz wzmocnienia działań odpowiadających na potrzeby mieszkańców.

W perspektywie kolejnych lat istotne znaczenie będzie miało przede wszystkim rozwijanie oferty profilaktyki uzależnień oraz wsparcia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

Ważnym kierunkiem działań pozostaje również realizacja inicjatyw edukacyjnych i interwencyjnych dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom – w tym uzależnieniom behawioralnym – oraz przemocy. Mieszkańcy wskazują także na potrzebę tworzenia przestrzeni sprzyjających integracji, rozwojowi zainteresowań i aktywności dzieci oraz młodzieży. Istotnym elementem dalszego rozwoju społecznego gminy będzie również wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami lokalnymi, takimi jak szkoły, GOPS, Policja czy organizacje pozarządowe, a także aktywniejsze angażowanie mieszkańców w działania społeczne i inicjatywy lokalne.

Ważnym obszarem pozostaje również zwiększanie dostępności mieszkań socjalnych oraz rozwijanie programów aktywizacji zawodowej, wspierających osoby znajdujące się w trudniejszej sytuacji życiowej. Jednocześnie podkreślana jest potrzeba tworzenia nowych możliwości aktywności społecznej dla seniorów, co może przyczynić się do poprawy jakości życia osób starszych oraz wzmocnienia ich integracji ze społecznością lokalną.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) jest jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanych do oceny potencjału rozwojowego diagnozowanego obszaru.

Pozwala ona na identyfikację mocnych i słabych stron gminy, a także określenie szans i zagrożeń mogących wpływać na jej dalszy rozwój społeczny i gospodarczy.

Mocne strony obejmują najważniejsze atuty i zasoby lokalne, które sprzyjają rozwojowi gminy, natomiast słabe strony wskazują na bariery, ograniczenia i obszary wymagające wsparcia lub poprawy. Szanse odnoszą się do czynników i okoliczności mogących przyczynić się do pozytywnych zmian i rozwoju lokalnego, z kolei zagrożenia dotyczą zjawisk oraz procesów, które mogą negatywnie oddziaływać na realizację założonych celów rozwojowych. Przeprowadzenie analizy SWOT stanowi istotny element procesu planowania strategicznego, ponieważ umożliwia kompleksową ocenę sytuacji gminy oraz wyznaczenie najważniejszych kierunków działań społecznych. Wyniki analizy stanowią punkt wyjścia do formułowania celów strategicznych oraz planowania przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby mieszkańców i wyzwania rozwojowe Gminy Turawa.

MOCNE STRONY

- Atrakcyjne położenie geograficzne w sąsiedztwie miasta Opole.
- Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i turystyczne, w tym potencjał Krainy Jezior Turawskich.
- Duże doświadczenie samorządu w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w szczególności funduszy unijnych i krajowych programów wsparcia.
- Aktywność społeczna mieszkańców oraz funkcjonowanie lokalnych organizacji pozarządowych.
- Dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych i opiekuńczych, obejmująca szkoły, przedszkola i świetlice.
- Dobra współpraca gminy z sołectwami oraz lokalnymi liderami społecznymi.
- Systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych i rozwój lokalnej przedsiębiorczości.
- Korzystne saldo migracji wpływające na wzrost liczby mieszkańców gminy.
- Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej.
- Stopniowa poprawa warunków życia mieszkańców oraz rozwój infrastruktury społecznej.
- Realizacja programów społecznych wspierających mieszkańców różnych grup wiekowych i społecznych.
- Skuteczne wdrażanie projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych na rzecz rozwoju usług społecznych i wsparcia mieszkańców.

- Funkcjonowanie punktu informacyjno-konsultacyjnego oraz aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Realizacja działań profilaktycznych i programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży.

SŁABE STRONY

- Niekorzystne trendy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa.
- Ograniczony lokalny rynek pracy oraz odpływ części młodych i wykwalifikowanych mieszkańców do większych ośrodków miejskich.
- Potrzeba dalszego rozwoju infrastruktury transportowej oraz niwelowanie barier architektonicznych szczególnie z myślą o osobach starszych i zależnych.
- Niewystarczająca oferta mieszkaniowa, w tym ograniczone zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych.
- Występowanie problemów społecznych, takich jak uzależnienia, przemoc domowa czy trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- Potrzeba dalszego rozwijania oferty aktywizacyjnej dla seniorów oraz tworzenia miejsc sprzyjających integracji i aktywnemu spędzaniu czasu wolnego.
- Narastające wyzwania związane ze wsparciem dzieci i młodzieży, w tym problemy emocjonalne i psychologiczne.
- Ograniczony dostęp do specjalistycznego wsparcia psychologicznego dla różnych grup mieszkańców.
- Brak wyspecjalizowanej instytucji kultury i sportu koordynującej działalność kulturalną, edukacyjną i sportową na terenie gminy.

SZANSE

- Możliwość pozyskiwania funduszy unijnych i krajowych na rozwój usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych i infrastrukturalnych.
- Potencjał dalszego rozwoju usług skierowanych do seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin wymagających wsparcia.
- Możliwość tworzenia centrów aktywności lokalnej, klubów seniora i placówek wsparcia dziennego.
- Rozwój wolontariatu oraz inicjatyw międzypokoleniowych integrujących mieszkańców.
- Rosnące znaczenie polityki senioralnej oraz programów rządowych wspierających aktywizację i opiekę nad osobami starszymi.
- Rozwijanie nowoczesnych form komunikacji z mieszkańcami, w tym narzędzi cyfrowych i platform partycypacji społecznej.
- Możliwość wdrażania nowych usług społecznych odpowiadających na zmieniające się potrzeby mieszkańców.
- Rozszerzanie dostępu do poradnictwa psychologicznego, rodzinnego, prawnego i specjalistycznego.
- Rozwój współpracy między samorządem, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami społecznymi.
- Wzrost zainteresowania aktywnym stylem życia oraz rozwojem infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

- Możliwość dalszego rozwoju turystyki i rekreacji w oparciu o potencjał Krainy Jezior Turawskich.
- Rozbudowa infrastruktury rowerowej, pieszej i rekreacyjnej zwiększającej atrakcyjność gminy.
- Napływ nowych mieszkańców związany z atrakcyjnym położeniem gminy w pobliżu Opola.
- Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz małych i średnich przedsiębiorstw.
- Możliwość tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze usług, turystyki i opieki społecznej.
- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej zdrowia psychicznego i profilaktyki uzależnień.
- Rozwój programów edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
- Wzmacnianie współpracy szkół, GOPS, Policji oraz organizacji pozarządowych w zakresie działań społecznych i profilaktycznych.
- Możliwość wdrożenia modelu Centrum Usług Społecznych (CUS), integrującego lokalne usługi społeczne.
- Rozwój działań proekologicznych oraz edukacji ekologicznej mieszkańców.
- Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
- Rosnąca aktywność mieszkańców i większe zaangażowanie społeczne w działania lokalne.

ZAGROŹNIA

- Utrzymujące się i zmieniające problemy społeczne, takie jak uzależnienia, przemoc domowa czy trudności wychowawcze wśród dzieci i młodzieży.
- Ryzyko pogłębiania się problemów opiekuńczo-wychowawczych w części rodzin wymagających wsparcia.
- Rosnące koszty funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej przy ograniczonych możliwościach finansowych samorządów.
- Zmiany w polityce społecznej i systemie finansowania samorządów mogące wpływać na skalę realizowanych działań społecznych.
- Niekorzystne trendy demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa i zmniejszanie liczby osób w wieku produkcyjnym.
- Ryzyko osłabienia więzi społecznych i międzypokoleniowych wynikające ze zmian społeczno-ekonomicznych.
- Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych i psychologicznych może zwiększać zapotrzebowanie na lokalne formy wsparcia.
- Wzrost kosztów życia oraz niepewność gospodarcza mogą wpływać na sytuację materialną części mieszkańców.
- Odpływ młodych i wykwalifikowanych osób do większych ośrodków miejskich może ograniczać potencjał rozwojowy gminy.

Na podstawie analizy społecznych uwarunkowań i zasobów infrastrukturalnych gminy Turawa, a także wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców, stwierdzono, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026–2030 powinna koncentrować się na kilku kluczowych obszarach działań:

1. Wsparcie osób starszych i chorych w Gminie Turawa

- Wskazane jest rozwijanie działań z zakresu cyfrowej aktywizacji seniorów na terenie gminy, w szczególności poprzez organizację praktycznych warsztatów z obsługi smartfonów, aplikacji urzędowych oraz systemów e-zdrowia (np. e-recepta, e-rejestracja), co ułatwi mieszkańcom starszym samodzielne funkcjonowanie i kontakt z instytucjami publicznymi.
- Rekomenduje się rozważenie rozszerzenia środowiskowych usług opiekuńczych, w tym wprowadzenie rozwiązań wspierających codzienne funkcjonowanie osób starszych, takich jak asystenci osób starszych oraz systemy szybkiego reagowania w sytuacjach nagłych, określane jako działania w ramach tzw. „złotej godziny”, zwiększające bezpieczeństwo mieszkańców gminy.
- Istotnym kierunkiem działań jest rozwijanie programów międzypokoleniowych realizowanych w szkołach, świetlicach oraz lokalnych instytucjach gminnych, które sprzyjają integracji mieszkańców różnych grup wiekowych, wzmacniają więzi społeczne oraz budują wzajemne zrozumienie między pokoleniami.
- Niezbędne jest również tworzenie i rozwijanie dostępnych w poszczególnych sołectwach miejsc spotkań i aktywizacji seniorów, które umożliwią integrację społeczną, udział w zajęciach edukacyjnych, rekreacyjnych i kulturalnych oraz przeciwdziałanie izolacji osób starszych w Gminie Turawa.

2. Wsparcie rodzin i dzieci w Gminie Turawa

- Wskazane jest kontynuowanie oraz dalsze wzmacnianie pracy asystenta rodziny, szczególnie w odniesieniu do rodzin z terenu gminy znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, wymagających wsparcia wychowawczego i opiekuńczego.
- Rekomenduje się rozwijanie lokalnych programów edukacyjnych skierowanych do rodzin, które borykają się z trudnościami w obszarze opieki i wychowania dzieci, tak

aby wzmacniać kompetencje rodzicielskie oraz poprawiać funkcjonowanie rodzin w środowisku lokalnym Gminy Turawa.

- Warto rozszerzyć działania profilaktyczne o problematykę uzależnień behawioralnych, w tym dotyczących nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, gier komputerowych oraz zagrożeń związanych z hazardem, które coraz częściej dotyczą dzieci i młodzieży z terenu gminy.
- Istotne jest zwiększenie zaangażowania szkół oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Turawa w realizację programów profilaktycznych i edukacyjnych, ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy, wzmacnianie zdrowia psychicznego oraz budowanie bezpiecznego i wspierającego środowiska dla młodych mieszkańców.

3. Aktywizacja zawodowa i przeciwdziałanie ubóstwu

- Należy zacieśnić współpracę z Powiatowy Urząd Pracy, szczególnie w zakresie organizacji programów stażowych, kursów zawodowych oraz szkoleń odpowiadających lokalnym potrzebom rynku pracy, takim jak turystyka, rolnictwo ekologiczne i usługi opiekuńcze. Istotne jest również wspieranie osób długotrwale bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez indywidualne doradztwo zawodowe, rozwijanie kompetencji cyfrowych i ułatwianie dostępu do lokalnych ofert zatrudnienia.
- Warto także rozwijać partnerstwa pomiędzy samorządem, pracodawcami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami edukacyjnymi w celu lepszego dopasowania oferty szkoleniowej do rzeczywistych potrzeb gospodarki lokalnej. Działania te mogą przyczynić się do ograniczenia ubóstwa, zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców oraz poprawy jakości życia społeczności lokalnej.
- Istotnym elementem programu powinno być również zapewnienie wsparcia mentoringowego oraz współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu, co zwiększyłoby szanse na trwałość nowo powstających firm i rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej

- Zaleca się wsparcie rodzin dotkniętych przemocą, które będzie integrować pomoc psychologiczną, prawną i społeczną. Wsparcie powinno opierać się na łatwym dostępie do specjalistycznego poradnictwa, interwencji kryzysowej oraz działań wspierających proces wychodzenia z sytuacji przemocy i odbudowy bezpieczeństwa rodzinnego.

Ważnym elementem powinno być również wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi, ochroną zdrowia, policją oraz organizacjami pozarządowymi.

- Działalność Zespół Interdyscyplinarny powinna zostać poszerzona o komponent wczesnej interwencji realizowany w szkołach i świetlicach środowiskowych. Działania te mogłyby obejmować programy edukacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom, wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty rozwijające kompetencje społeczne oraz inicjatywy wspierające budowanie pozytywnych relacji rodzinnych. Wczesna identyfikacja problemów oraz systematyczna praca profilaktyczna mogą ograniczyć skalę zjawisk kryzysowych i poprawić dobrostan dzieci oraz rodzin.

Po wdrożeniu Strategii rekomenduje się:

- regularną ocenę skuteczności realizowanych działań oraz bieżące monitorowanie osiągniętych rezultatów, co pozwoli na dostosowywanie wskaźników i kierunków działań do zmieniających się potrzeb społecznych oraz sytuacji demograficzno-gospodarczej gminy;
- rozwój cyfrowych form pomocy i komunikacji z mieszkańcami, w tym wdrażanie elektronicznych systemów informowania o dostępnych usługach społecznych, konsultacjach oraz możliwościach uzyskania wsparcia, co może zwiększyć dostępność i efektywność działań instytucji publicznych;
- wzmocnienie roli organizacji pozarządowych oraz rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami samorządowymi, edukacyjnymi, społecznymi i zdrowotnymi w celu tworzenia spójnego systemu wsparcia mieszkańców oraz skuteczniejszego rozwiązywania lokalnych problemów społecznych;
- promowanie aktywności seniorów i młodzieży poprzez rozwój inicjatyw integracyjnych, edukacyjnych, sportowych i wolontariackich, wspierających uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym oraz budowanie więzi międzypokoleniowych.

WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO GMINY TURAWA 2026–2030

Wizja Strategii opiera się na idei solidarnej, bezpiecznej i aktywnej wspólnoty, w której każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, stanu zdrowia czy sytuacji materialnej – ma równe szanse rozwoju, uczestnictwa w życiu społecznym oraz współdecydowania o sprawach lokalnych. Realizacja celów Strategii przyczyni się do wzmocnienia kapitału społecznego, ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym poszanowaniu zasobów przyrodniczych i kulturowych Gmina Turawa.

Po wdrożeniu Strategii Turawa stanie się miejscem o silnych więziach społecznych, w którym mieszkańcy aktywnie uczestniczą w życiu wspólnoty lokalnej. Rozwój organizacji pozarządowych, sołectw oraz grup nieformalnych wzmocni kulturę współpracy, wolontariatu i odpowiedzialności obywatelskiej, sprzyjając budowaniu społeczeństwa zaangażowanego i otwartego na potrzeby innych.

Strategia przyczyni się również do zwiększenia dostępności usług społecznych, rozwoju działań profilaktycznych i integracyjnych oraz poprawy koordynacji pomiędzy instytucjami publicznymi i społecznymi. Szczególne znaczenie będzie miało wspieranie rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży, tak aby każda grupa mieszkańców mogła aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i korzystać z możliwości rozwoju oferowanych przez gminę.

TURAWA PO 2030 ROKU

Gmina Turawa będzie zapewniać kompleksowy system wsparcia społecznego, zdrowotnego i edukacyjnego, odpowiadający na potrzeby wszystkich grup mieszkańców. Zwiększy się dostęp do usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i psychologicznych, szczególnie dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin wymagających wsparcia. Dzięki działaniom aktywizującym zawodowo i społecznie zmniejszy się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, a mieszkańcy zyskają większe możliwości samodzielnego funkcjonowania i poprawy swojej sytuacji życiowej.

Rozwijane będą programy promujące zdrowy styl życia, profilaktykę zdrowotną, sport i rekreację dla wszystkich grup wiekowych. Szczególny nacisk zostanie położony na integrację międzypokoleniową, aktywizację seniorów oraz tworzenie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Współpraca pomiędzy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny oraz Policja przyczyni się do wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy domowej, uzależnieniom i wykluczeniu społecznemu. Rozwijane będą również działania profilaktyczne i edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i rodzin.

Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej, w tym ścieżek rowerowych, terenów zielonych oraz miejsc integracji i wypoczynku nad jeziorami, przyczyni się do budowania więzi społecznych, poprawy jakości życia oraz zwiększenia atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i wypoczynku. Turawa stanie się gminą zdrowia, bezpieczeństwa i równych szans, wspierającą rozwój lokalnej przedsiębiorczości, ekonomii społecznej oraz turystyki opartej na walorach przyrodniczych i kulturowych.

Po pełnym wdrożeniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026–2030, gmina będzie postrzegana jako nowoczesna, solidarna i zintegrowana wspólnota, w której każdy mieszkaniec ma możliwość godnego życia, rozwoju oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim.

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Zaplanowane działania w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmina Turawa na lata 2026–2030 służą minimalizowaniu zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Jednocześnie wyznaczają kierunki funkcjonowania lokalnego systemu pomocy społecznej, współpracy instytucji publicznych i organizacji pozarządowych oraz aktywizacji środowisk i osób zagrożonych marginalizacją społeczną. Głównym celem Strategii jest aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez budowę sprawnego, dostępnego i profesjonalnego systemu wsparcia społecznego na terenie gminy. Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki osiągnięciu celów strategicznych i operacyjnych, odpowiadających na najważniejsze problemy społeczne zidentyfikowane w diagnozie sytuacji społecznej gminy.

Cele strategiczne koncentrują się przede wszystkim na:

- wzmocnianiu systemu wsparcia rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
- przeciwdziałaniu ubóstwu, bezrobociu i wykluczeniu społecznemu,
- rozwoju usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych,
- wspieraniu seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży,

- przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy domowej,
- wzmacnianiu aktywności społecznej i integracji mieszkańców.

Na poniższym schemacie przedstawiono cele strategiczne działań gminy w obszarze społecznym, natomiast w dalszej części dokumentu, w formie tabelarycznej, zaprezentowano odpowiadające im cele operacyjne, kierunki działań, wskaźniki realizacji oraz podmioty odpowiedzialne za wdrażanie Strategii.

CELE STRATEGICZNE

Cel 1. Wsparcie i aktywizacja osób starszych oraz niesamodzielnych

Zapewnienie osobom starszym, chorym oraz osobom z niepełnosprawnościami kompleksowego wsparcia w miejscu zamieszkania oraz stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym stanowi jeden z kluczowych kierunków działań Strategii. Gmina Turawa będzie rozwijać usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi świadczone w środowisku domowym, dostosowane do indywidualnych potrzeb mieszkańców wymagających wsparcia. Istotnym elementem działań będzie również rozwój programów międzypokoleniowych sprzyjających integracji seniorów z dziećmi i młodzieżą, wzmacnianiu więzi społecznych oraz przeciwdziałaniu samotności i wykluczeniu społecznemu osób starszych. Gmina będzie wspierać inicjatywy służące aktywizacji społecznej, kulturalnej i edukacyjnej seniorów, w tym działania rozwijające kompetencje cyfrowe oraz ułatwiające korzystanie z nowoczesnych form komunikacji i usług publicznych.

Efekt: Podejmowane działania mają przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia samodzielności osób wymagających wsparcia oraz budowania społeczności lokalnej opartej na solidarności, integracji i wzajemnym szacunku.

Cel 2. Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin i ochrony dzieci

Budowa zintegrowanego systemu wsparcia rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz rozwój działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży stanowi istotny element polityki społecznej Gmina Turawa. Podejmowane działania będą koncentrować się na wzmacnianiu kompetencji wychowawczych rodziców, poprawie funkcjonowania rodzin oraz ograniczaniu czynników prowadzących do wykluczenia społecznego i problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Planowane działania obejmą m.in. rozwój programów edukacyjnych i warsztatów dla rodziców, monitorowanie skuteczności pracy asystentów rodzinnych, zwiększenie

dostępności wsparcia psychologicznego oraz prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Istotnym elementem będzie również rozwijanie współpracy pomiędzy szkołami, instytucjami pomocy społecznej, placówkami ochrony zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi w celu zapewnienia kompleksowego i skoordynowanego wsparcia rodzinom.

Efekt: Realizacja działań przyczyni się do wzmocnienia funkcji wychowawczej rodzin, poprawy bezpieczeństwa i dobrostanu dzieci oraz stworzenia lepszych warunków rozwoju społecznego, emocjonalnego i edukacyjnego dzieci i młodzieży.

Cel 3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców i przeciwdziałanie ubóstwu

Tworzenie warunków sprzyjających zwiększeniu zatrudnienia oraz rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców stanowi jeden z kluczowych kierunków działań społeczno-gospodarczych Gmina Turawa. Planowane działania będą obejmować organizację szkoleń zawodowych, programów stażowych, doradztwa zawodowego oraz rozwój lokalnych inicjatyw ekonomicznych.

Gmina będzie rozwijać współpracę z Powiatowy Urząd Pracy, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami edukacyjnymi w celu lepszego dostosowania oferty wsparcia do potrzeb lokalnego rynku pracy. Szczególna uwaga zostanie skierowana na osoby długotrwale bezrobotne, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, młodych mieszkańców wchodzących na rynek pracy oraz osoby powracające do aktywności zawodowej.

Wspierane będą również działania związane z rozwojem ekonomii społecznej, lokalnej przedsiębiorczości oraz wykorzystaniem potencjału turystycznego i przyrodniczego gminy.

Efekt: Realizacja założonych działań przyczyni się do zmniejszenia poziomu bezrobocia i ubóstwa, zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców oraz wzrostu ich samodzielności ekonomicznej i jakości życia.

Cel 4. Ograniczanie przemocy domowej i uzależnień

Stworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz uzależnieniom stanowi istotny element polityki społecznej Gmina Turawa. Działania będą obejmować rozwój lokalnych programów wsparcia rodzin, zapewniających pomoc psychologiczną, prawną i społeczną, a także wzmacniających kompetencje wychowawcze i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Istotną rolę odegrają działania edukacyjne i profilaktyczne kierowane do dzieci, młodzieży oraz dorosłych, dotyczące przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom oraz promowania zdrowego stylu życia i prawidłowych relacji rodzinnych. Ważnym elementem systemu będzie również wzmocnienie współpracy instytucjonalnej pomiędzy szkołami, służbami społecznymi, ochroną zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi.

Kluczowe znaczenie będzie miało także wzmocnienie roli Zespół Interdyscyplinarny w zakresie koordynacji działań pomocowych, wczesnej interwencji oraz monitorowania sytuacji rodzin zagrożonych przemocą i uzależnieniami.

Efekt: Realizacja tych działań przyczyni się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, ograniczenia skali zjawiska przemocy domowej oraz zmniejszenia liczby przypadków uzależnień, co przełoży się na poprawę jakości życia rodzin w gminie.

Cel 5. Rozwój współpracy społecznej i partnerstw lokalnych

Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych, sołectw oraz grup nieformalnych w realizacji polityki społecznej stanowi istotny kierunek rozwoju społecznego Gmina Turawa. Gmina będzie wspierać partnerską współpracę międzyinstytucjonalną, opartą na dialogu, wymianie doświadczeń oraz wspólnym planowaniu i realizacji działań na rzecz mieszkańców.

Szczególne znaczenie będzie miało promowanie wolontariatu jako formy aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie inicjatyw oddolnych realizowanych przez mieszkańców.

Rozwijane będą również nowoczesne formy komunikacji z mieszkańcami, w tym narzędzia cyfrowe umożliwiające łatwiejszy dostęp do informacji, konsultacji społecznych oraz udziału w życiu publicznym gminy.

Efekt: Współpraca z organizacjami pozarządowymi, sołectwami i grupami nieformalnymi przyczyni się do zwiększenia skuteczności działań społecznych oraz lepszego dopasowania ich do rzeczywistych potrzeb lokalnej społeczności. Efektem podejmowanych działań będzie wzrost zaangażowania obywatelskiego oraz rozwój kultury współpracy, solidarności i odpowiedzialności w społeczności lokalnej.

Cel 6. Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego

Zwiększenie dostępności usług społecznych, zdrowotnych, opiekuńczych i rekreacyjnych, a także inwestycje w infrastrukturę wspierającą integrację oraz aktywny styl życia stanowią jeden z kluczowych kierunków rozwoju Gmina Turawa. Działania te obejmują zarówno rozwój oferty usług dla mieszkańców, jak i modernizację oraz rozbudowę przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej, rekreacji i wypoczynkowi.

Istotnym elementem strategii jest także zapewnienie spójnego i efektywnego systemu reagowania kryzysowego poprzez ścisłą współpracę Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja oraz innych instytucji lokalnych. Współdziałanie tych podmiotów ma na celu szybką identyfikację zagrożeń, skuteczną interwencję oraz wsparcie osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

Efekt: Realizacja tych działań przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego, poprawy stanu zdrowia mieszkańców oraz zwiększenia komfortu życia w gminie. Jednocześnie wzmocni integrację społeczną oraz stworzy warunki sprzyjające aktywnemu i zdrowemu stylowi życia.

Cel 7. Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i ekonomii społecznej

Promowanie przedsiębiorczości, tworzenie miejsc pracy oraz wspieranie inicjatyw społeczno-gospodarczych stanowi istotny kierunek rozwoju Gmina Turawa. Działania będą ukierunkowane na wzmocnianie lokalnej aktywności gospodarczej, wspieranie zakładania i rozwoju małych firm oraz rozwój podmiotów ekonomii społecznej, które łączą cele ekonomiczne z realizacją misji społecznej.

Szczególny nacisk zostanie położony na wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju turystyki, co pozwoli na tworzenie nowych miejsc pracy oraz wzmocnianie potencjału gospodarczego gminy. Wspierane będą również inicjatywy mieszkańców sprzyjające innowacyjności, współpracy i budowaniu lokalnych sieci przedsiębiorczości.

Efekt: Rozwój gospodarczy zorientowany na człowieka, zwiększenie samowystarczalności lokalnej społeczności oraz trwały, zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy, sprzyjający poprawie jakości życia mieszkańców.

CELE OPERACYJNE

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
Cel 1. Wsparcie i aktywizacja osób starszych oraz niesamodzielných	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozszerzenie i profesjonalizacja usług opiekuńczych środowiskowych. 2. Organizacja zajęć aktywizujących i integracyjnych dla seniorów. 3. Wdrożenie programów edukacji cyfrowej i zdrowotnej dla osób starszych. 4. Utworzenie lokalnego systemu „szybkiego reagowania” w sytuacjach kryzysowych (np. program „złota godzina”).
Cel 2. Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin i ochrony dzieci	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin znajdujących się w kryzysie. 2. Rozwój działań profilaktycznych w zakresie uzależnień i zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży. 3. Zwiększenie dostępności poradnictwa rodzinnego, wychowawczego i psychologicznego. 4. Włączenie szkół i organizacji pozarządowych w realizację programów przeciwdziałania przemocy i wspierania zdrowia psychicznego.
Cel 3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców i przeciwdziałanie ubóstwu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie szkoleń, staży i doradztwa zawodowego. 2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych
Cel 4. Ograniczenie przemocy domowej i uzależnień	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lokalny program wsparcia rodzin dotkniętych przemocą. 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego. 3. Edukacja i profilaktyka społeczna. 4. Program wczesnej interwencji i kierowania do pomocy
Cel 5. Rozwój współpracy społecznej i partnerstw lokalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w realizacji lokalnej polityki społecznej. 2. Tworzenie i wspieranie międzyinstytucjonalnych partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. 3. Rozwój wolontariatu lokalnego i inicjatyw obywatelskich.
Cel 6. Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i psychologicznych dla mieszkańców. 2. Rozbudowa infrastruktury społecznej i rekreacyjnej. 3. Rozwój systemu wsparcia kryzysowego. 4. Promocja zdrowego stylu życia i profilaktyka.
Cel 7. Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i ekonomii społecznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwoju podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw lokalnych. 2. Promowanie turystyki opartej na zasobach naturalnych i kulturowych gminy. 3. Wprowadzenie lokalnych programów grantowych i partnerskich dla inicjatyw gospodarczo-społecznych.

Tabela 6. Cele operacyjne

SPÓJNOŚĆ Z LOKALNYMI, REGIONALNYMI, KRAJOWYMI I EUROPEJSKIMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań w obszarze społecznym, a w szczególności w ramach działań skierowanych na przezwyciężenie problemów oraz występujących deficytów społecznych. W tym zakresie konieczne jest zachowanie jego spójności z dokumentami strategicznymi, które wyznaczają działania w ramach rozwoju gminy, a także w kontekście zdiagnozowanych obszarów wymagających interwencji. Dotyczy to dokumentów strategicznych na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. W poniższym zestawieniu uwzględniono najważniejsze dokumenty strategiczne, z którymi cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026-2030 zachowują zgodność.

POZIOM POWIATOWY

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2027

Cel strategiczny 1. Wsparcie rodziny i dziecka

Cel operacyjny 1.1. Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Cel operacyjny 1.2. Promocja i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie bezpieczeństwa rodzin, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Cel strategiczny 2. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych

Cel operacyjny 2.1. Wzmocnienie infrastruktury społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych

Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych

Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie świadomości społecznej i zmiana postaw wobec osób starszych i niepełnosprawnych

Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja społeczna

Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie dostępności usług aktywizacji społecznej i zawodowej dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 3.2. Rozwijanie współpracy w zakresie włączenia społecznego

Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015-2025

I. Czyste środowisko naturalne

1. Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej
2. Zwiększanie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii
3. Ochrona i promocja różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego

II. Aktywne i bezpieczne społeczeństwo

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu
2. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych
3. Podnoszenie jakości edukacji, w tym kształcenia zawodowego
4. Wspieranie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości Powiatu Opolskiego
5. Wspieranie osób starszych w kierunku zdrowego i aktywnego trybu życia
6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego i systemu ostrzegania przed zagrożeniami naturalnymi

III. Innowacyjna gospodarka i rynek pracy

1. Budowanie relacji partnerskich i wspieranie powiązań biznesowych
2. Dostosowanie edukacji do rynku pracy
3. Promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie

IV. Nowoczesna infrastruktura techniczna i ekologiczny transport

1. Poprawa jakości i nośności systemu dróg powiatowych
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej Powiatu Opolskiego i transportu publicznego
3. Rozwój i promocja ekologicznych form transportu
4. Wsparcie infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej i zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia
5. Rozwój usług informatycznych w administracji Powiatu Opolskiego

V. Infrastruktura społeczna przyjazna ludziom i środowisku

1. Inwestycje w infrastrukturę społeczną i zdrowotną
2. Poprawa jakości i dostępu do usług medycznych i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
3. Zachowanie, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego
4. Zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych

POZIOM WOJEWÓDZKI

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego 2030

Cele strategiczne:

1. Człowiek i relacje – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę
2. Środowisko i rozwój – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi
3. Silna gospodarka – Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu

KIERUNKI DZIAŁAŃ W RAMACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Elementem rozwiązywania problemów społecznych jest wdrażanie polityki społecznej, określanej również jako polityka socjalna. Polega ona na celowym i planowym działaniu państwa oraz innych podmiotów publicznych i społecznych w zakresie kształtowania warunków życia i pracy ludzi, a także regulowania relacji międzyludzkich i wspierania rozwoju społecznego.

Głównym celem polityki społecznej jest zaspokajanie potrzeb indywidualnych i zbiorowych mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obejmuje ona szeroki zakres obszarów życia społecznego, takich jak: polityka rodzinna, rynek pracy i zatrudnienie, edukacja i kształcenie, warunki mieszkaniowe, ochrona zdrowia, kultura, organizacja wypoczynku i turystyki oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym.

W kontekście przeprowadzonej diagnozy głównych problemów i negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie Gmina Turawa, sformułowano następujące kierunki interwencji i działań. Ich realizacja ma na celu skuteczne wdrażanie celów strategicznych, poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie spójności społecznej i lokalnego systemu wsparcia.

CEL STRATEGICZNY 1 Wsparcie i aktywizacja osób starszych oraz niesamodzielnych

CEL OPERACYJNY	NAZWA ZADANIA	WSKAŹNIKI
Cel operacyjny 1.1 Rozszerzenie i profesjonalizacja usług opiekuńczych środowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkolenie i zatrudnienie asystentów osób starszych. ▪ Realizacja programów na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością. ▪ Utworzenie Dziennego Domu Pobytu w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zatrudnionych opiekunów i asystentów osób starszych - liczba osób objętych opieką środowiskową
Cel operacyjny 1.2 Organizacja zajęć aktywizujących i integracyjnych dla seniorów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utworzenie klubów seniora/miejsc integracji. ▪ Realizacja projektów międzypokoleniowych (np. warsztaty w szkołach). ▪ Organizacja wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych dla osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> -liczba klubów seniora utworzonych na terenie gminy - liczba wydarzeń międzypokoleniowych w roku
Cel operacyjny 1.3 Wdrożenie programów edukacji cyfrowej i zdrowotnej dla seniorów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkolenia z obsługi smartfonów, e-recepty, e-rejestracji. ▪ Warsztaty zdrowego stylu życia i profilaktyki chorób przewlekłych. ▪ Kampania informacyjna o usługach publicznych online. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń przeprowadzonych dla seniorów
Cel operacyjny 1.4 Utworzenie lokalnego systemu szybkiego reagowania („złota godzina”) Cel operacyjny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Współpraca z OSP, Policją i opiekunami środowiskowymi. ▪ Opracowanie procedur reagowania kryzysowego. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podmiotów współpracujących
Realizatorzy celów i działań:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie Urząd Gminy Turawa	
Środki finansowe na realizację celów:	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich	
Partnerzy w realizacji celów:	Placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	
Efekty realizacji celów:	poprawa jakości życia, wzrost samodzielności i integracji seniorów z lokalną społecznością.	
Ramy finansowe:	> 2 000 000 zł	
Czas realizacji działań:	2026-2030	

Tabela 7. Działania w ramach realizacji celu strategicznego I

CEL STRATEGICZNY 2 Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin i ochrony dzieci

CEL OPERACYJNY	NAZWA ZADANIA	WSKAŹNIKI
Cel operacyjny 2.1 Wspieranie rodzin znajdujących się w kryzysie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizacja usług asystenta rodziny. ▪ Regularna ewaluacja działań asystenckich. ▪ Monitorowanie rodzin znajdujących się w kryzysie. ▪ Realizacja świadczeń pieniężnych i niepieniężnych oraz zasiłków dla rodzin. ▪ Realizacja programu dożywiania w placówkach oświatowych. ▪ Kontynuacja działań w ramach PWD. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem - liczba dzieci objętych wsparciem;

Cel operacyjny 2.2 Profilaktyka uzależnień i zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie warsztatów w szkołach nt. higieny cyfrowej i emocji. ▪ Kampanie informacyjne o ryzykach uzależnień behawioralnych. ▪ Wsparcie psychologiczne w szkołach. 	<p>- liczba warsztatów profilaktycznych w szkołach</p> <p>- liczba uczestników kampanii edukacyjnych</p>
Cel operacyjny 2.3 Zwiększenie dostępności poradnictwa rodzinnego, wychowawczego i psychologicznego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utworzenie punktu konsultacyjnego dla rodziców. ▪ Współpraca z psychologami, pedagogami. ▪ Organizacja grup wsparcia dla rodzin w kryzysie. 	<p>- liczba rodzin korzystających z poradnictwa</p> <p>- liczba dzieci korzystających z poradnictwa</p>
Cel operacyjny 2.4 Włączenie szkół i organizacji pozarządowych w realizację programów przeciwdziałania przemocy i wspierania zdrowia psychicznego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkolenia dla nauczycieli i pedagogów w zakresie wczesnej interwencji. ▪ Lokalne kampanie promujące zdrowie psychiczne. 	<p>- liczba nauczycieli uczestniczących w szkoleniach</p> <p>- liczba uczniów objętych programami profilaktycznymi.</p>
Realizatorzy celów i działań:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie Urząd Gminy Turawa	
Środki finansowe na realizację celów:	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich	
Partnerzy w realizacji celów:	Placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	
Efekty realizacji celów:	wzmocnienie funkcji wychowawczej rodzin, lepsze warunki rozwoju dzieci i młodzieży.	
Ramy finansowe:	> 3 000 000 zł	
Czas realizacji działań:	2026-2030	

Tabela 8. Działania w ramach realizacji celu strategicznego II

CEL STRATEGICZNY 3 Aktywizacja zawodowa mieszkańców i przeciwdziałanie ubóstwu

CEL OPERACYJNY	NAZWA ZADANIA	WSKAŹNIKI
Cel operacyjny 3.1 Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie szkoleń, staży i doradztwa zawodowego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promocja staży i praktyk w gminnych instytucjach. ▪ Wspólne inicjatywy informacyjne o ofertach pracy. 	<p>- liczba wspólnych programów z PUP</p>

Cel operacyjny 3.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacja warsztatów kompetencji miękkich. ▪ Współpraca z NGO i PES przy projektach zatrudnienia wspieranego. ▪ Prowadzenie programów integracji społecznej w GOPS. 	- liczba przedsięwzięć
Realizatorzy celów i działań:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie Urząd Gminy Turawa	
Środki finansowe na realizację celów:	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich	
Partnerzy w realizacji celów:	Placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	
Efekty realizacji celów:	zmniejszenie bezrobocia i ubóstwa, wzrost samodzielności ekonomicznej mieszkańców.	
Ramy finansowe:	> 1 500 000 zł	
Czas realizacji działań:	2026-2030	

Tabela 9. Działania w ramach realizacji celu strategicznego III

CEL STRATEGICZNY 4 Ograniczanie przemocy domowej i uzależnień

CEL OPERACYJNY	NAZWA ZADANIA	WSKAŹNIKI
Cel operacyjny 4.1 Lokalny program wsparcia rodzin dotkniętych przemocą	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działalność punktu pomocy psychologiczno-prawnej. ▪ Zatrudnienie specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy. ▪ Współpraca z Policją i sądami w zakresie interwencji. ▪ Realizacja programów profilaktycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem - liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej i prawnej - liczba zrealizowanych programów
Cel operacyjny 4.2 Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizacja zadań ZI. ▪ Szkolenia dla członków ZI z wczesnej diagnozy przemocy. ▪ Realizacja programów profilaktycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI w roku - liczba przeprowadzonych działań
Cel operacyjny 4.3 Edukacja i profilaktyka społeczna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizacja kampanii społecznych. ▪ Warsztaty dla młodzieży i rodziców nt. komunikacji bez agresji. ▪ Publikacje i spoty edukacyjne w mediach lokalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych - liczba uczestników warsztatów edukacyjnych
Cel operacyjny 4.4 Program wczesnej interwencji i kierowania do pomocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opracowanie procedur zgłaszania przypadków zagrożenia. ▪ Utworzenie zespołu ds. szybkiego reagowania w GOPS. ▪ Współpraca z poradniami i placówkami zdrowia. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zgłoszonych przypadków zagrożenia - liczba osób skierowanych do specjalistycznej pomocy.
Realizatorzy celów i działań:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie Urząd Gminy Turawa	
Środki finansowe na realizację celów:	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich	
Partnerzy w realizacji celów:	Placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	
Efekty realizacji celów:	zwiększenie bezpieczeństwa rodzin, spadek liczby przypadków przemocy i uzależnień wśród mieszkańców.	

Ramy finansowe:	> 2 000 000 zł
Czas realizacji działań:	2026-2030

Tabela 10. Działania w ramach realizacji celu strategicznego IV

CEL STRATEGICZNY 5 Rozwój współpracy społecznej i partnerstw lokalnych

CEL OPERACYJNY	NAZWA ZADANIA	WSKAŹNIKI
Cel operacyjny 5.1 Wzmocnienie roli NGO w polityce społecznej gminy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ogłaszanie otwartych konkursów ofert dla organizacji. ▪ Konsultacje społeczne projektów gminnych. ▪ Szkolenia dla liderów NGO z pozyskiwania środków. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba konkursów ofert ogłoszonych przez gminę - liczba organizacji pozarządowych współpracujących z gminą
Cel operacyjny 5.2 Tworzenie partnerstw międzyinstytucjonalnych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Porozumienia o współpracy między szkołami, OPS, Policją i NGO. ▪ Realizacja wspólnych inicjatyw społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wspólnych projektów partnerskich
Cel operacyjny 5.3 Rozwój wolontariatu lokalnego i inicjatyw obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utworzenie bazy wolontariuszy gminnych. ▪ Wsparcie działań sołectw i grup nieformalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba projektów obywatelskich zrealizowanych w sołectwach - liczba wydarzeń promujących wolontariat
Realizatorzy celów i działań:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie Urząd Gminy Turawa	
Środki finansowe na realizację celów:	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich	
Partnerzy w realizacji celów:	Placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	
Efekty realizacji celów:	wzrost zaangażowania obywatelskiego i rozwój kultury współpracy w społeczności lokalnej	
Ramy finansowe:	> 1 500 000 zł	
Czas realizacji działań:	2026-2030	

Tabela 11. Działania w ramach realizacji celu strategicznego V

CEL STRATEGICZNY 6 Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa społecznego

CEL OPERACYJNY	NAZWA ZADANIA	WSKAŹNIKI
Cel operacyjny 6.1 Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i psychologicznych dla mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozszerzenie współpracy z lokalnymi przychodniami. ▪ Organizacja dyżurów psychologa w GOPS. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych pomocą psychologiczną

Cel operacyjny 6.2 Rozbudowa infrastruktury społecznej i rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budowa ścieżek rowerowych i terenów rekreacyjnych. ▪ Zagospodarowanie przestrzeni wokół Jeziora Turawskiego. ▪ Tworzenie stref aktywności rodzinnej w sołectwach. ▪ Budowa mieszkań wspomaganych i treningowych, a także socjalnych i komunalnych. 	- liczba zrealizowanych inwestycji rekreacyjnych
Cel operacyjny 6.3 Promocja zdrowego stylu życia i profilaktyki	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Programy badań profilaktycznych dla mieszkańców. ▪ Organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych. 	- liczba zorganizowanych wydarzeń
Realizatorzy celów i działań:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie Urząd Gminy Turawa	
Środki finansowe na realizację celów:	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich	
Partnerzy w realizacji celów:	Placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	
Efekty realizacji celów:	wyższy poziom bezpieczeństwa publicznego, zdrowia i komfortu życia mieszkańców.	
Ramy finansowe:	> 4 000 000 zł	
Czas realizacji działań:	2026-2030	

Tabela 12. Działania w ramach realizacji celu strategicznego VI

CEL STRATEGICZNY 7 Wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki i ekonomii społecznej

CEL OPERACYJNY	NAZWA ZADANIA	WSKAŹNIKI
Cel operacyjny 7.1 Rozwój podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doradztwo dla fundacji i stowarzyszeń w zakresie prowadzenia działalności. ▪ Promocja dobrych praktyk PES w regionie. 	- - liczba szkoleń z ekonomii społecznej
Cel operacyjny 7.2 Promowanie turystyki opartej na zasobach naturalnych i kulturowych gminy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wsparcie projektów agroturystycznych i ekologicznych. ▪ Promocja oferty rekreacyjnej Jeziora Turawskiego. ▪ Współpraca z przedsiębiorcami w branży turystycznej. 	- liczba projektów turystycznych realizowanych w gminie
Realizatorzy celów i działań:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie Urząd Gminy Turawa	
Środki finansowe na realizację celów:	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich	
Partnerzy w realizacji celów:	Placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	
Efekty realizacji celów:	rozwój gospodarczy zorientowany na człowieka, większa samowystarczalność i trwały rozwój społeczny	
Ramy finansowe:	> 1 500 000 zł	
Czas realizacji działań:	2026-2030	

Tabela 13. Działania w ramach realizacji celu strategicznego VII

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie będzie pełnił funkcję podmiotu odpowiedzialnego za realizację i koordynację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turawa na lata 2026–2030. Do jego zadań należeć będzie prowadzenie regularnych działań związanych z monitorowaniem i oceną wdrażanych rozwiązań, w celu sprawdzenia skuteczności podejmowanych inicjatyw oraz oceny, czy zaplanowane cele odpowiadają aktualnym potrzebom i priorytetom społecznym. Celem tych działań będzie również identyfikacja i ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych na obszarze gminy. Proces monitoringu opierać się będzie na zbieraniu i analizie danych dotyczących zrealizowanych lub trwających działań oraz ich wpływu na założone cele Strategii. Zgromadzone informacje pozwolą na wczesne wykrywanie potencjalnych trudności, wdrażanie działań naprawczych oraz ocenę skuteczności przyjętego kierunku działań. Obserwacja realizacji poszczególnych wskaźników umożliwi dokładne określenie osiągniętych rezultatów i ich wpływu na zmniejszenie skali lokalnych problemów społecznych.

Roczne sprawozdanie z realizacji Strategii przygotowuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie i przedstawia Wójtowi Gminy do dnia **31 maja każdego roku**.

Raport powinien zawierać:

- analizę wskaźników realizacji celów,
- opis działań podjętych w poprzednim roku,
- wnioski dotyczące potrzeb aktualizacji Strategii lub modyfikacji działań.

Wskaźniki monitorujące powinny określać:

- wartość bazową (rok 2024),
- wartość docelową (rok 2030),
- źródło danych (GOPS, PUP, GUS, ankiety lokalne),
- częstotliwość pomiaru (co najmniej raz w roku).

W procesie oceny stopnia wdrożenia dokumentu zostaną wykorzystane wskaźniki zawarte w Strategii, jak również dane pochodzące z publicznych baz statystycznych i systemów informacyjnych jednostek realizujących Strategię. Jeśli zajdzie taka potrzeba, przyjęte wskaźniki mogą być aktualizowane, by lepiej odzwierciedlały rzeczywisty przebieg działań. Podsumowując, działania związane z systematycznym monitoringiem i ewaluacją Strategii mają na celu zapewnienie, że dokument pozostaje aktualny i zgodny z rzeczywistymi wyzwaniem społecznymi występującymi w gminie Turawa.

SPIS MAP

Mapa 1 Położenie gminy Turawa w powiecie opolskim

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1 Kraina Jezior Turawskich

Fotografia 2 Atrakcje turystyczne Gminy Turawa

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Liczba mieszkańców Gminy Turawa w latach 2020-2024

Wykres 2 Piramida wieku mieszkańców Gminy Turawa w 2023r. na podstawie danych GUS

Wykres 3 Liczba mieszkańców Gminy Turawa z podziałem na płeć i grup wiekowych w latach 2020-2024

Wykres 4 Liczba udzielonych porad lekarskich na terenie Gminy w latach 2020-2024, na podstawie danych z GUS BDL

Wykres 5 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w gminie Turawa w latach 2020-2024

Wykres 6 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2024

Wykres 7 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2020-2024

Wykres 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny w latach 2020-2024

Wykres 9 Liczba „Niebieskich Kart” na terenie gminy Turawa w latach 2020-2024

Wykres 10 Ocena warunków życia na terenie Gminy na podstawie przeprowadzonych badań

Wykres 11 Problemy osób z niepełnosprawnością

Wykres 12 Ocena pomocy dla osób z niepełnosprawnością

Wykres 13 Ocena dostępności do placówek zdrowotnych

Wykres 14 Ocena działań podejmowanych na terenie gminy w odniesieniu do osób starszych

Wykres 15 Problem uzależnień

Wykres 16 Problem przemocy domowej

Wykres 17 Problemy dotyczące dzieci i młodzieży

SPIS TABELI

Tabela 1 Dynamika bezrobocia i beneficjentów pomocy społecznej z tego tytułu w Gminie Turawa

Tabela 2 Problem uzależnień na terenie gminy w latach 2020-2024

Tabela 3 Liczba rodzin, w których występuje problem przemocy domowej w latach 2020-2024

Tabela 4 Dane z punktu informacyjno-konsultacyjnego w latach 2020-2024

Tabela 5 Formy pomocy profilaktycznej i liczba uczestników w latach 2020-2024

Tabela 6 Cele operacyjne

Tabela 7 Działania w ramach realizacji celu strategicznego I

Tabela 8 Działania w ramach realizacji celu strategicznego II

Tabela 9 Działania w ramach realizacji celu strategicznego III

Tabela 10 Działania w ramach realizacji celu strategicznego IV

Tabela 11 Działania w ramach realizacji celu strategicznego V

Tabela 12 Działania w ramach realizacji celu strategicznego VI

Tabela 13 Działania w ramach realizacji celu strategicznego VII

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy należy w szczególności opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.

Projekt Strategii został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz interesariuszy lokalnych. W toku prac nad dokumentem przeprowadzono konsultacje społeczne, których celem było umożliwienie mieszkańcom, przedsiębiorcom oraz innym zainteresowanym podmiotom zgłaszania uwag i propozycji do projektu Strategii.

Projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym. Informacja o konsultacjach została podana do publicznej wiadomości poprzez publikację na stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Mieszkańcy oraz zainteresowane podmioty miały możliwość zgłaszania uwag i opinii do projektu dokumentu w wyznaczonym terminie. Przeprowadzenie konsultacji społecznych umożliwiło udział mieszkańców i interesariuszy w procesie tworzenia dokumentu oraz zapewniło transparentność prowadzonych działań.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.